

ధర్మము

విచారణ

ఆర్య కథా నిధి - 8

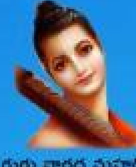

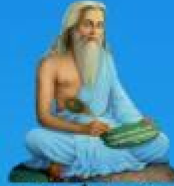
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

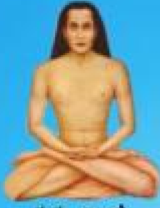

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

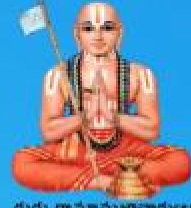
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

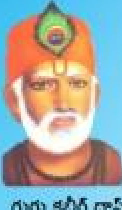

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

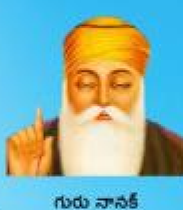

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

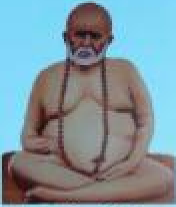

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

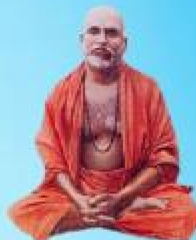

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900 | 1901-1910 | 1911-1920 | 1921-1930 | 1931-1940 | 1941-1950 | 1951-

Subject

Astrophysics | Biology | Chemistry | Education | Law | Mathematics | Mythology | Religion | For more subjects...

Language

Sanskrit | English | Bengali | Hindi | Kannada | Marathi | Tamil | Telugu | Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

ఆర్యకథానిధి.

అష్టమ భాగము.

వావిలికొలను సుబ్బారావు

విజ్ఞాపన

ఆర్యమహాశయులారా!

శ్రీ ఆంధ్ర వాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బారావు (వాసుదాసు)గారు రచించిన గ్రంథముల ప్రభావమును గ్రొత్తగా మేము దెలుపవలసినది లేదు. శ్రీవారు పరమపదించిన పది పంద్రెండు సంవత్సరములుగా వారి గ్రంథముల ముద్రణ ప్రచారాదులు సక్రమ వ్యవస్థలో నుండినవి కావు. నేఁడు తిరిగి శ్రీ కోదండరామప్రభువు ననుమతితో శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము వారా కార్యమును బూనినారు. ఇది లాభము నాశించి చేయుపని కాదు ఆ శ్రీ వాసుదాసవారి యాశయము, ఆర్యమత, నీతి ధర్మములు తెలుఁగువారిలోఁ బ్రచారమయి వా రుభయలోక సుఖములఁ బడయుటయే. ఆ యాశయము నెఱవేర్చుటయే యీ సంస్థకుఁ గర్తవ్యము. దీనివలన వచ్చు ద్రవ్యము శ్రీమదొంటిమిట్ట కోదండరామస్వామి కైంకర్యమునకును గ్రంథ పునర్ముద్రణమునకును మాత్రమే వినియోగపడఁ గలదు. తెనుఁగుసీమ వారీ కైంకర్యమునఁ దగిన సహాయ మొనరించెదరని విశ్వసించుచున్నాము.

దాసకుటి
అంగలకుదురు
5–2–1951

ఇట్లు విన్నవించు
పరమాత్ముని వేంకటనారాయణదాసుఁడు,
అధ్యక్షు ప్రతినిధి,
శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మ సమాజము.

గ్రంథములు దొరుకుచోటు:
శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము,
దాసకుటి–అంగలకుదురు పోష్టు, వయా తెనాలి.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

ఆర్య కథానిధి.

ఎనిమిదవ భాగము.

అజామిళోపాఖ్యానము.

కన్యాకుబ్జపురమున నొక బ్రాహ్మణ కుమారుఁడు గలఁడు. ఇతఁడు సత్కులీనుఁడు. అధీత వేదశాస్త్రుఁడు. వైదికకర్మ నిష్ఠుఁడు. ఆచారసంపన్నుఁడు. వృద్ధసేవి. సత్యవాది. మంత్ర వేత్త. దేవ పితృ గురు భక్తిమంతుఁడు. ఇతఁ డాచారవతి గుణవతి రూపవతి మతిమతి యగు కన్యకను వివాహమాడెను. పంచ లకారయుతయైన యా సతియు సాధ్వీగుణంబు మానక భర్తృసేవ సేయుచు నత్తమామలఁ బరిచరించుచు నిట్టి దాంపత్యము కలదా యని లోకులు మెచ్చఁ గాఁపురము సేయుచుండెను. ఇట్లుండ నతనకి వివేక వనదహనమైన యౌవనము ప్రాప్తించెను. కామ వికారములు సాకారంబు లయ్యెను.

సీ. కడకంట యౌవన గర్వంబు పొడగట్టె
మదిలోన నుద్రేక మదము దోట్టెఁ
గడుమేనఁ గామవికారంబు దలచూపె
ముఖమునఁ జిఱునవ్వు మొలకలెత్తె

నతిపుష్టి నిష్ఠురంబయ్యె దేహంబెల్లఁ
గచభారమున నెఱికప్పు మెఱసెఁ
గటిభారమున నూరుకాండముల్ జిగిమీఱె
బాహుశాఖలు దీర్ఘభంగిఁ దోఁచె.

ఆ. నురము విపులమయ్యె నుల్లసద్వరకాంతి
పూరమంగకమునఁ బొందుపడియె
భూరితేజుఁడైన భూసురాన్వయునకు
నభినవైక యౌవనాగమమున. భా౯.

మరందంబునకై యరవిందంబున వ్రాలు మిళింద బృందంబులో యన నాకుమారుని వదనంబున నూనూఁగు మీసలు భాసురంబులయ్యె.

అంత సర్వజనస్వాంత కాంతం బగు వసంతంబు ప్రాప్తించె. భూజాతంబుల లతాంతంబు లేకాంతంబయ్యె. కోకిలల వాకు లంకురించె. చిలుకల కలకలం బినుమడించె. తుమ్మెదల ఝుంకారంబు తోరంబయ్యె. విరహుల వేదన ఘోరంబయ్యె. అట్టి వసంతంబున నద్ధరామరకుమారుండు జనకాదేశంబున వనప్రదేశంబునకు సమిత్కుశాహరణార్థం బరిగి తిరుగువాఁడు నొకచో దట్టంపుఁ జెట్లనీడల నొక విటుండు స్వైరిణి యగు శూద్రయు మదనకళా చమత్కారంబులు నెఱపుచు నొకరి భుజంబులపై నొకరు చేతులువైచి వద్దులు వలుకుచు ముద్దులు గులుకుచు ముద్దులు గొనుచు నేవేవియో పలుకుచు నేమేమియో గావించుచుండిరి. వారిని జూచినంతన బ్రాహ్మణకుమారుని హృదయహాసంతియందుఁ గుములుచున్న

మదనానలంబు భగ్గున రేఁగి మండఁజొచ్చె. దాని పొగచేతనో యనఁ గామాంధకారంబు కనులఁ గప్పెను. ఆ తాపజ్వరము చేతనో యన మనస్సు వికలమయ్యెను. ఇఁక వీఁడు మనల నాదరింపఁడని కాఁబోలుఁ జేనున్న కుశలు సమిధలు నెందో తమంత రాలిపోయెను.

ఇట్టి దుర్దశాపన్నుఁడై యా చిన్నవాఁడు గృహంబుఁ జేరి తన యిల్లాలిని బరుండఁ బిలిచెను. ఆ మగనాలు రహస్యముగ నిదియేమి వేళగాని వేళ యిట్లు పిలిచెదరు? పట్టపగ లిట్టి కార్యము చేయవచ్చునా? నే నేమి వేశ్యనా? అత్తగారు మామగారు వచ్చుచుఁ బోవుచుందురు. ఏదైనఁ బనికై పిలుతురు. వా రెఱిఁగిన భోగము కాఁపురమనరా? ఇట్టి కార్యములకుఁ బగలునిషిద్ధమని మీ రెఱుఁగరా? అనుచుండులోపల నత్తగారి పిలుపువినరాఁగా నబ్బాలిక వెడలిపోయెను.

నసగూఁటి నసరున నష్టవివేకుఁడైన యా బ్రాహ్మణుఁడు శాస్త్రములఁ దాను జదివిన చదువు పెన్నలోఁ గలిపి కామోన్మాదంబున నిట్లు ప్రలాపింపఁ దొడఁగెను.

ఆహా యేమి యిల్లాలు! ఏమి నీతి! ఏమి యాచారము! తాను మగనాలఁట వేశ్యగాదఁట. పగలఁట పెద్దలువత్తురఁట! అక్కఱకాఁదుకొనని యిల్లాలుండిన నేమి లేకుండిన నేమి? కామోపభోగమున కుపకరింపనిభార్య భార్యయా? వివాహము చేసికొనుటయేల? ఇష్టమువచ్చినట్లు సుఖించుటకుఁ గాదా? అటుకాదేని వివాహశ్రాద్ధము మానుటే మేలు. వివాహమని

చేసికొనిన నెన్ని నిర్బంధములు. దశములంట యేకాదశులంట ద్వాదశులంట యమావాస్యలంట పున్నమలంట నిషిద్ధవారములంట నిషిద్ధతిథులంట వ్రతములంట వారితాత శ్రాద్ధములంట. అన్నతుకాలమంట. శాస్త్రకారులు షండులో సన్యాసులో ముసలిముండకొడుకులో కాకున్న నిట్లు వ్రాయుదురా? ఇట్లుచూచిన 365 దినములలో 300 దినములు వ్యర్థముగఁ బోవుచున్నవి. ఇరువది సంవత్సరముల వయః పరిమాణములో నలువదినెలలు భోగార్హ కాలముగ నేర్పడును. ప్రాయమందే చచ్చినను వృద్ధై జీవించినను భోగాశ లేదుకదా. వెన్నెలయందే కదా యల్లో నేరేళ్ళు చీఁకటియందేమి కలదు. ప్రాయ ముడిపోయెనా యావల నేమిభోగము. ఈ కాలమైన నెట్లు వినియోగింపఁబడునో చూతము. పంచపంచోషః కాలమున నిద్దుర లేచి రాత్రి జాము న్నఱ వఱకు గృహకృత్యములు చేసి చేసి యలసి యప్పు డిల్లాండ్రు పడుకటిల్లని యొకటి యుండిన దానిలోనికి వత్తురు అది లేనివారు వంటయింటిలోనో పెరటిలోనో పిడుఁదులతోడి పసలకొట్టములోనో చాఁప మీఁదనో నల్లుల నులకమంచము మీఁదనో పరుండుదురు. ఇల్లాలు శయన మలంకరింప వచ్చునప్పటికి మగఁడు గాఢనిద్రయందుండును. అప్పటికైన నత్తగా రనుగ్రహించినఁ గదా. అత్తగారు మేలుకొని యుండఁ గోడలు పండుకోఁ బోరాదఁట. కొంద ఱత్తముండలు దొంగనిద్ర పోయినట్లేపోయి కోడలు పండుకోఁ బోఁగానే పేరుపెట్టి గట్టిగ బిలుచుచు నప్పుడే పడుకొనఁ బోయితివా? ఏమి స్వాతంత్ర్యము

ఏమి మదము! అని యూరు నాఁడెత్తికొని పోవఁగేకలు వైచుచు మఱునాడు ఇంటింట నయ్యో నాకోడలా గూఁటిలో దివ్వె నోటిలోఁ గడి. ఎప్పుడును మగని ప్రక్కవిడువదు. ఇవి దానికి బాగుగఁ దెలియును. తెల్లవాఱుదాఁక గుసగుసలు నసనసలు వానిని నిద్దుర పోనిచ్చినా? దీనికి భయపడి వాఁడు సగమైనాఁడమ్మా యని చెప్పుచుందురు. తలదువ్వు కొని పూలు పెట్టుకొనెనా బోగముసాగను. మంచి చీరకట్టు కొని పడుకటింటికిఁ బోయెనా యది మగనికిఁ గాఁపురము చేయునది కాదు. మగఁడు భార్యతో మంచి మాటలాడెనా వానివాత నేదోయుంట వేసినది" అని యీప్రకారము అత్తలు దాంపత్య సుఖమును నాశముచేయు మిత్తులగుదురు. కావుననేకదా యేకాదశియు నత్తలు నొక్కటియని పూర్వు లిట్లు చెప్పిరి.

శా. తాఁపైఁ పూలు ధరింప నీదు, మఱిగంధం బెంచఁగా నీదు, బల్
నేమంబొత్త భుజింపనీదు, పగయా నిద్రావిహారాదులుఁ
బ్రేమం బూరుష సంగమోర్వదు సుమీ వీటికథల్ సైఁచునే
యేమే కోడల! నన్నుఁ దిట్టెదవ? లేదే యత్త యేకాదశిన్.

ఇట్లొక కోడ లేకాదశి నెపమున నత్తను. నిందించెను.

అంత ప్రొద్దుపోయి చెమటకంపుతో మాసిన చీరతో వచ్చి పరుండినను మగఁడు| దాఁకఁబోయినఁ దాళుదురు. అబ్బా! కాలుసేతులు పీఁకుచున్నవనును. దీనిలోఁ గోపాలు తాపాలు. ఇల్లాలొల్లక యఱువదియేండ్లు మగఁ డొల్లక

ముప్పదియేండ్లు బాలప్రాయము పదియేండ్లు సరిపోవును. ఏమి యిల్లాలు! ఏమిసుఖము !! స్వేచ్ఛానుసారము సుఖపడని జన్మము జన్మమా యని యా మతిహీనుఁడు దలఁచి ప్రారబ్ధము కట్టిపెట్టి యీాడ్వ భ్రష్టస్యకావాగతి యనుటకు లక్ష్యభూతుఁడై కండమెండుగఁగల యొక భోగముదానిని దగులుకొని యుచ్చకొలఁది దానితోఁ గ్రీడించుచు నింటిని నిల్లాలిని దల్లిదండ్రుల వదలి దానియింటనే యుండుచు నిల్లుకూలార్చి పితృధనము దాని పాలుసేసి క్రమక్రమముగ దాని చేతనే తినుచుఁ దొలుత మద్యమాంసముల దానికిఁ దెచ్చి యిచ్చుచుఁ బిదపఁ దాను వానిని జవిగొనుచు వానికై చేయరాని హింసాద్యకార్యంబులఁ జేయుచు ధనార్థియై జూదమాడుచు దుర్వాదంబుల నారితేఱి బొంకులకు జంకక చోరత్వంబున నధికుఁడు గాక దుష్టుఁడు కష్టుఁడు భ్రష్టుఁడు నష్టకుల శీలాచారుఁడై యూరు నాడురోయ హేయపు బ్రదుకు బ్రదుకుచుండెను.

ఇట్లుండ నతనికిఁ బదుగురు బిడ్డలా శూద్రయందు జన్మించిరి. అందుఁ గడపటి కొడుకుపేరు నారాయణుఁడు. శూద్రస్త్రీయందు బిడ్డలఁగన్న బ్రాహ్మణుఁడు శూద్రుఁడే యగును. శూద్రునివలన బిడ్డలఁగన్న బ్రాహ్మణస్త్రీకిని బిడ్డలకును జండాలత్వము ప్రాప్తించును. ఈవిధముగ నతని భ్రష్టత్వము పారము ముట్టెను. ఉత్తముఁడు చెడిన భ్రష్టతముఁడే యగును. వానివలె మఱి యెవ్వరును జెడఁజాలరు. బ్రాహ్మణుఁడు పాపకార్యములకుఁ బూనినచో వాఁడు చేయునంతటి ఘోరపాపములను జాతిచండాలుఁడును జేయ సాహసింపఁడు

కావుననే కర్మచండాలునికన్న జాతి చండాలుఁడే శ్రేష్ఠుఁడు. జాతి చండాలు విశ్వసింప నగునుగాని కర్మచండాలు విశ్వసింప రాదు.

ఇట్లుండు నా పతితునకు నెండకాలపుఁ జెలిమ నీటి వలె వయస్సు క్షీణించెను. పాపబీజము మొలకెత్తెనో యన వార్ధక మంకురించెను. కామాంధకార మడఁగెనోయన నల్లని వెండ్రుకలు తెల్లనయ్యెను. మదన మదంబు నదమదంబైనట్టు లంగములు సడలి ముడుతలుపడి వ్రేలాడఁజొచ్చెను. భోజన సౌఖ్యము తోడ దంతములు రాలిపోయెను. ఇహాలోకదృష్టి మాను మన్నట్లు కన్నులఁ బొరలుగప్పెను. ఇంద్రియవాంఛలు చాలు నన్నట్లు తల వడఁకఁజొచ్చెను. చేసిన పాపములకు దండమే గతియన్నట్లు చేతికి దండము వచ్చెను పరమపాపిని మీర లీ పాపిదేహమున నిఁక నుండరాదని వెడలిపోవ వెలికి బ్రాణవాయువులఁ ద్రోయుచున్నదో యన్నట్లు నగర్పు దగ్గు ప్రబలెను. ఎట్టి కలుషాత్మకులకును దుదకు నారాయణుఁడే గతియన్నట్లు చీటికి మాటికిఁ బుత్రభ్రాంతిచే నారాయణా యని వాఁడు కొడుకును బిలుచుచునుండెను. ఈవిధముగ నతఁ డెనుబదియెనిమిది వర్షంబులు జీవించెను. పాపిచిరాయువుగదా. క్రమక్రమముగ మంచమెక్కెను. అట్లుండియు పుత్రవాత్సల్యా తిశయముచే నతనివిడిచి యుండఁజాలక యెడపాదడపా నారా యణా యని పిలుచుచు లాలించుచు ముద్దు లిడుచుండెను. ఫలమునకుఁ బతనభయమువలె భూతకోటికి మరణ మనివా ర్యము కదా.

వాని కంత్యకాలము ప్రాప్తించెను. దేహి తల్లి గర్భమునుండి వెడలి వచ్చునపుడును మరణకాలమునందును వెయ్యి తేళ్ళు కుట్టినంత బాధపడును. దీనినే మరణసంకట మందురు. పాపాత్ములయం దిది దుస్సహమైయుండు. ఈ సమయమున నీ లోకజ్ఞానము దృష్టి తప్పును. వాఁడువాఁడు పుట్టినది మొదలు చేసిన పుణ్య పాపకార్యములన్నియు బొమ్మలాట యందువలె స్పష్టముగ నెదుట గోచరించును. పాపాత్ములగు వారు వానిని జూచి తమ పాపకృత్యములకు భయపడి మల మూత్రంబుల విడుతురు. అట్టి గతి యీ భ్రష్ట బ్రాహ్మణునికిఁ దటస్థించెను. అట్టి దశయందుఁ గాకిమేనులు, దిస మొలలు, నెఱ్ఱని మిడిగ్రుడ్లు, నిడివికోఱలు, జుంజుఱు నిట్టవెండ్రుకలు వికారపుముఖములు లావు పెదవులు బాకులవంటి గోళ్ళు కోఱమీసములు గల యమదూతలు దంతము పాశము కశలు ధరించి పండ్లు పట పట కొఱుకుచు భయదభాషణము లాడుచు వచ్చి యతని ప్రక్కనిలిచి యతని దేహమునుండి యంగుష్ఠమాత్ర పురుషునిఁ బాశములచే వెలికిలాగఁ జొచ్చిరి. అప్పుడు వాఁడు బెగడిల్లి తత్తఱపోయి మేనువణఁకఁ గొడుకును దలఁచుకొని నారాయణా నారాయణా నారాయణా యని యఱచెను.

నారాయణా యని వాఁ డనువఁగానే యాజానుదీర్ఘ బాహువులును, కమలదళ విశాలలోచనులు, దరహాస సుందరవదనార విందులును గ్రైవేయహార కేయూర కటకకిరీట శోభితులును శంఖచక్రాలంకృత హస్తులును బీతకౌశేయ

వాసులును నగు దివ్యపురుషులు విష్ణుపార్శ్వచరు లరుదెంచి యమకింకరుల నదలించి, జీవుని కట్లు తొలంగించి యమకింకరు లంగని యిట్లనిరి. ఎవ్వరు మీరు? వీని నేల కట్టితిరి? ఎక్కడికిఁ గొంపోయెదరు? వీని నేమి చేయఁదలఁచితిరి? అని యడిగినఁ దత్తేజోజాతపురాభూతులైన దండధరకింకరు లిట్లనిరి. మేము యమునిదూతలము ఆయన యాజ్ఞచొప్పున నాయువులీతీన పాపుల సంయమనీ పురంబునకుఁ గొంపోవుచుందుము. ప్రేత లను యముఁడు విధించిన శిక్షలకుఁ బాలుపఱుతుము. వీని చ రిత్రము మహాఘోరము. వీఁడు పరమపాపి. దుర్లభంబైన బ్రాహ్మణవంశంబున జనించెను. అది దుర్లభం బెట్లందు రేని ఈ లోకంబున జీవుండు తొలుతఁ గఠినపాషాణ దేహుండై యాసనాది రూపంబులఁ బుణ్యాత్ముల కుపగరించి తత్సుకృతి విశేషంబున నం దుత్తమోత్తమ రత్నాదిరూపంబు వహించు. అప్పుడు దానిం బుణ్య స్త్రీపురుషులు స్పృశింప ధరింప దేవతా ద్యలంకరణంబుల నుపయోగింపను నైన పుణ్యంబునఁ దృణాది జన్మంబుగాంచి పశ్వాదుల కాహారంబై యా సుకృతవిశే షంబునఁ బరిణామక్రమంబున నుత్తమోత్తమ ఫలవృక్షంబై ఛాయాఫలాది దానంబులనైన పుణ్యంబునఁ దిర్యక్కుల జనించి యం దార్జించిన సుకృతంబులచేఁ గాలక్రమంబున మనుష్యులయందు నధమాధమ జన్మంబెత్తి యం దనేక జన్మంబుల కవల నధమచండాలుండై జనించు అనేక జన్మం బుల కవల నధమచండాలుం డుత్తమ చండాలుండై వేయిసంవ త్సరము లుండిన యనంతరమున నధమశూద్రుండై యావల

నుత్తమశూద్రుఁడగు ఇట్లు శూద్రత్వంబున ముప్పదివేల సంవత్స రములు చన నవల వైశ్యుఁడై జన్మించు అంతకు నఱువది మడుఁగుల దీర్ఘంబైన కాలంబున వైశ్యుండు క్షత్రియుండగు అంతకు నఱువదఁతలు నిడివియైన కాలంబున క్షత్రియుండు పతితుఁడైన బ్రాహ్మణబువుండగు అంతకు రెండునూర్ల మడుంగులు దీర్ఘంబైనకాలంబున నాయధమ బ్రాహ్మణుఁడు శస్త్రవృత్తి జీవించు బ్రాహ్మణుఁడగు అంతకు మున్నూటేండ్లు నిడుపైన కాలఁబున నా బ్రాహ్మణుండు గాయత్ర్యాది మంత్రంబుల నుచ్చరింప యోగ్యుండైన బ్రాహ్మణుండగు. ఇంతకు నాల్గునూర్ల సంవత్సరముల దీర్ఘంబైన కాలంబున నతండు వేదాధ్యయన సంపన్నుఁడైన బ్రాహ్మణుండగు. ఇప్పుడును వీని రాగద్వేషములు సుఖ దుఃఖములు కామక్రోధ లోభములు పీడించు. వానిని వీఁడు జయించె నేని పరమపదంబు ప్రాప్తించు. అవి వీనిని జయించె నేని చెట్టు కొనకొమ్మనుండి నేలఁ గూలువానివలె నధమగతుల పాలఁబడును. వీనిగతి యిట్టిది. శూద్రస్త్రీయందు సంతానంబుఁ గాంచి యితఁ డీజన్మమందే శూద్రుఁడయ్యెను. కామదాసుఁడై వీఁడుచేసిన పాపములన్ని యున్నికావు. నిష్కారణముగ వీఁడు వీడుటచే వీని భార్యయుఁ తల్లిదండ్రులు కార్చినకన్నీరు మున్నీరులై యున్నవి.

వీనిని యాతనాశరీరంబునఁ బ్రవేశపెట్టి మెడకుఁ బాశముగట్టి యత్యల్పకాలములో యముని సన్నిధానమున నిలుపుదుము. ఆయన యాజ్ఞచే మరల వీనిని గొనివత్తుము. వీఁడు మరల దేహములోఁ బ్రవేశింపఁ జూచునుగాని మేము

మరలఁ బ్రవేశింపనీక త్రాళ్ళఁగట్టి కట్టుకొనియుందురు. ఆఁకల చేతను దప్పిచేతను నా కొంప కూలిపోయెనో నా కొండలు మండిపోయెనో యని యేడ్చుచుండును. పాపాత్ముల బిడ్డలు పిండములు పెట్టి నీళ్ళు విడుతురుగాని అవి తిని త్రాగినను బాపాత్ములకుఁ దృప్తి కలుగదు. కొడుకులు చేయుదానము, శ్రాద్ధము. జలాంజలి యివి పాపిని నుద్ధరింపఁ జాలవు కావున వానికి నాఁకలి దప్పులు శమింపవు. ఆ నీళ్ళుకూడ విడువక పోయిరా కల్పాంతమువఱకు నిర్జనారణ్యములో బహు దుఃఖ పీడితుఁ డగుచుండును. నూఱుకోట్ల కల్పములైనను జేసినపాప మనుభవింపక తప్పదు. యమయాతన ననుభవింపక మరల మనుష్యదేహము రాదు. ప్రతిదినము ఋత్తులిచ్చు పిండములు నాలుగు భాగములు చేయఁబడును. అందు రెండు మరల దేహసృష్టికిఁ గారణము లగును. ఒకటి కావలియున్న యమ కింకరులకు నగును. ఒకటి ప్రేతము తినును. ఈ విధముగఁ దొమ్మిది రాత్రులు పగలు దిను పిండముచే నూతనదేహము లభించును. పదియవ దినమున పూర్ణదేహుఁడై బలముగలవాఁ డగును. ఈ పూర్ణదేహము మూరెడు నిడివిగలదై యుండును. మొదటినాఁటి పిండమువలన శిరస్సేర్పడును. రెండవనాఁటి పిండమువలన మెడలు భుజములు నేర్పడును. మూఁడవనాఁటి పిండమువలన హృదయ మేర్పడును. నాలుగవనాఁడు వీఁపు. ఐదవనాఁడు నాభి. ఆఱవనాఁడు పిఱుఁదులు మర్మాంగములు. ఏడవనాఁడు తొడలు. ఎనిమిదవనాఁడు మోకాళ్ళు తొమ్మిదవ నాఁడు పాదములు. పదవనాఁ డాఁకలిదప్పులు. పిండముల

వలనఁ గలిగిన దేహము నాశ్రయించి జీవుఁడు పదునొకండు పదిరెండవదినముల నాఁకలిదప్పులచే నావు రావురని భుజిం చును. పదుమూఁడవనాఁడు మరల యమకింకరులు వానిని బగ్గములఁ గట్టి యీడ్చుకొని పోదురు.

ఇచ్చటికి యముపురి వైతరణిగాక యెనుబదియాఱువేల యోజనముల దూరమందున్నది. ఈ జీవుని యాతనా శరీరం బునఁ బ్రవేశపెట్టి యమకింకరులు దినమున కిన్నూటనలువది యేడు యోజనములవంతున రేయిపగు లనక యీడ్చికొని పోదురు. ప్రయాణము మిగుల ఘోరము. త్రోవయందు నిలువ నీడ త్రాగ నీళ్ళు, దొరకవు. ఆహారపదార్థములును లేవు. ప్రలయమందువలె ద్వాదశ సూర్యు లేకకాలమునఁ గాసినంత వేఁడిమికలదు. ఒకచో వడవడ వడకించు జిల్లుమను చల్లగాలి వీచుచుండును. వేఱొకచోట ముండ్లు ఱాలు దేహ మును జీల్చుచుండును. ఈ త్రోవలోఁ బాపాత్ములను దేళ్ళు మహా విషసర్పములు భయంకరములైన పులులు పీఁకుచుం డఁగా నిప్పులలో నీళ్ళలో వేసి కింకరు లీడ్చుకొని పోదురు.

ఈ త్రోవలో నొకచోట రెండునూర్ల యోజనముల నిడివి వెడలుపుగల యసిపత్ర వనము గలదు. అందలిచెట్ల యాకులు కత్తులవలె నుండును. ఇవి గాకులు - గ్రద్దలు- డేగలు - గూబలు - తేనెటీగలు - దోమలు వీనిచే నిండి యీ పాపాత్ముని బాధించును. ఒకచోటఁ గారుచిచ్చులు మండుచుండును. వాని ఆకులుతగిలి వీసిదేహము పనసకాయ

కుండినట్లగును. యాతనా శరీరమగుటచే బాధ తెలియును గాని శరీరమునకు హానిలేదు. ఒకచోట నంధకూపమునఁ బర్వతాగ్రమునుండి దబాలునఁ బడఁద్రోయుదురు. మంగల కత్తుల మీఁదను నీటెలమీఁదను వేసి యీడ్తురు. ఒకచోట నీళ్ళలో నొకచోట బురదలో వాఁడుపడును. అప్పుడు జలగలుపట్టి కఱచును. ఒక్కొకచోట మండెడు ఇసుకలోఁ గ్రాఁగిన పెనములమీఁద, నిప్పుల కుప్పలమీఁద వేసి యీడ్తురు. ఒకచోట జీవిపై నెత్తురు - నిప్పులు ఱాలు పిడుగులు వర్షముగఁ గురియును.

ఇట్లు పోవఁబోవ వైతరణియనెడు నిప్పులనది యడ్డము వచ్చును. పాపాత్ముఁడు వచ్చుట చూడఁగనే యా నది నిప్పులు మంటలు గ్రక్కుచు సలసల గ్రాఁగెడి చమురువలెఁ బొంగి, చూడ భయంకరమై యుండును. పాపాత్ములను దీనిలో వైచి యీడ్వఁగా నందున్న ముసళ్ళు-చేఁపలు-తాఁబేళ్ళు జలగలు పట్టి పీఁకఁగా నయ్యో యయ్యయ్యో యని జీవు లేడ్చుచుందురు. ఆ యేటిలో నురువులతోఁ గ్రాఁగిన నెత్తురు పాఱుచుండును. ఆ జీవి సహింపరాని యాఁకలి దప్పులచేఁ దత్తఱలాడుచు జీవముతోడి యా నెత్తుటినే త్రాగును. ఇందుఁ దేళ్లు పాములు నుండును. పాపాత్ము లీ భయంకరనదిని జూడఁగానే మూర్ఛపోదురు.

ఇట్లీడ్చుకొని పోవుచుండ నా దురాత్ముఁ డయ్యయ్యో, నా పెండ్లామా నా బిడ్డలారా యని యేడ్చుచుఁ దాను జేసిన పాపములు జ్ఞప్తికి రాఁగా నయ్యో పుణ్యము సేయనైతినే పాప

ము చేసితినే అయ్యో యెంతో పుణ్యముచేసి సంపాదించిన మనుష్యజన్మమును వ్యర్థముచేసితినే. నే నెవరి కేమి మేలు చేసితిని? దానములు చేసితినా? హోమములు చేసితినా? తోఁటలు తోఁపులు వేసితినా? తపము చేసితినా? జపము చేసితినా? దేవసేవచేసితినా? యాత్రలు పోయితినా? ఓయి జీవా తరించుట కుపాయమేదియుఁ జేయవైతివి కదా.

పెద్దలసేవ చేసితివా? తీర్థముల మునిఁగితివా? సజ్జన సాంగత్యము చేసితివా? పరోపకార మేమైనఁ జేసితివా? ఓయి జీవా తరించుట కుపాయమేదియుఁ జేయవైతివి కదా.

నీళ్ళులేనిచోటఁ బశువులకుఁ బక్షులకు మనుష్యుల కుపయోగపడఁ జెఱువులు కట్టించితివా? బావులు త్రవ్వించి తివా? చలిపందిళ్లైనఁ బెట్టించితివా జీవా? తరించుట కేమి పుణ్యముచేతివి? గోవులకు గ్రాసమిచ్చితివా? పురాణముల వింటివా? శాస్త్రరీతి నడచితివా? పుణ్యులకుఁ గొంచెమైన సహాయ పడితివా? పెద్దలకు మ్రొక్కితివా? సాధువుల నాద రించితివా? తరించు నుపాయ మేదియుఁ జేయవైతివికదా. అయ్యో! యెన్నగాని యెన్నెన్ని పాపములుచేసితివి. పరస్త్రీల గామించితివి. నమ్మినవారిని మోసగించితివి. అసత్యము లాడితివి. దేహమును బెంప మాంసమునకై యేకారితివి. పర ధనముల దొంగిలించితివి. పరుల వంచన చేసితివి. తల్లిదం డ్రుల ధిక్కరించితివి. కట్టుకొన్న భార్యను విడిచి జారుఁడవై తివి ధర్మహానను లెన్నియో చేసితివని జీవు నుద్దేశించి పురుషు

ఏడ్చుచుండెడి స్త్రీ లయ్యయ్యో కండకావరమున మగనినే వంచించితినే. పరపురుషులం గామించితినే. మగని ధనము లప హరించితినే. మగనిని ధిక్కరించితినే. బంతిలోం బక్షపాతము వహించితినే. అతిథు లింటికి వచ్చిన లోభముచేతను మదము చేతను నాదరించి మంచినీళ్లైన నీయనైతినే. దాహముగొన్న వారి కుప్పనీ ళ్ళిచ్చితినే. మగండు చచ్చిన ముండనయ్యు బ్రహ్మచర్య మవలంబింపక పోయితినే. ఉపవాస ముండనైతినే. వ్రతానుష్ఠానములు మానితినే. నేను జేయని పాపమేదికలదు అని యేడ్చుచుం బోవుచుందురు.

ఇట్లు ప్రేతములు వాయువేగముతోం బయనించి పదు నెనిమిదవ దివసంబున రమ్యంబైన సౌమ్యంబను పురంబు చేరుదురు. అందుం బుష్పభద్రానదియు, ప్రియదర్శనంబైన మఱ్ఱి చెట్టును గలవు. అందు వారు కింకరులతోడ విశ్రమింతురు. అందు విశ్రమించి ప్రేతములు తమ పెండ్లాము బిడ్డలను భూమి పుత్రులను నిల్లువాకిలిని ధనమును దలంచుకొని తలంచుకొని తాము పడిన సౌఖ్యముల నెంచి యెంచి హోరని యేడ్తురు.

అప్పుడు కింకరులు వారిని జూచి పాపజీవులారా! యిప్పు డేడ్చిన నేమిఫలము? భూలోకము కర్మభూమి. ఇది ఫలభూమి. అక్కడ మీరు చేసిన కర్మములకు ఫల మిచ్చుట ననుభవింతురు. దారపుత్రాదులు ఋణప్రాప్తులనుట మఱచి నా పెండ్లాము నా బిడ్డలని కట్టుకొని కౌంగిలించుకొని ప్రక్కం బైన వేసికొని వారే తారకమని యదే స్వర్గమని యుంటిరే.

వా రందఱేరీ ? ప్రాయిఱ్ఱక్రిందను, దొంతికుండలలోను బారి గుంతలలోను ఇనుపపెట్టెలలోను బూడ్చిన దాఁచిన ధనమేదీ? దారినడచువారికిఁ దాముకూడఁ దెచ్చుకొన్న బత్తెమే బలము కదా. ఈ ప్రయాణమునకుఁ గాను మీరేమి బత్తెము తెచ్చుకొంటిరి ? ఇచ్చటఁ గ్రయవిక్రయములు నక్కటక్కులు వంచనలు, నాలుకతీపులు దబ్బఱలు చెల్లవు. ఈమార్గ మిట్టిదని బాలురుకూడ నెఱుంగుదురే మీరెఱుఁగరా ? ఎఱుఁగ కేమి ? పురాణముల వినలేదా, పెద్దలు చెప్పలేదా. అన్ని పాపములు తెలిసి తెలిసి చేసితిరి. అప్పుడు నవ్వుచుఁ జేసిన వాని ఫలమిప్పు డేడ్చుచు ననుభవింపవలయును. తాము చేసిన పుణ్యపాపములు మాత్రము వెంటవచ్చునుగాని మఱి యేవియు రావని వారి నదలించి యుఱవకుండఁ గొట్టుదురు. ఇచ్చట ప్రీతితోనో కృపతోనో కొడుకులో, మనుమలో, మిత్రులో, కృపగలవారో మాసికమునాఁడు పెట్టిన పిండము లీ పురంబున నున్నవేళఁ బ్రేతములు తిందురు. ఎవరు పెట్టకపోయిరా పస్తుపోదురు. అచ్చటినుండి యమకింకరులు ప్రేతములఁ దన్నుచు నీడ్చుకొని సౌరిపురంబుఁ జేరుదురు. అచ్చట మృత్యువువలె భయంకరాకారుఁడైన జంగముఁడను రాజును జూచి ప్రేతములు చేష్టలెల్ల మానును. త్రైపక్షికమునాఁ డియ్యఁబడు పిండమును, నీళ్ళను బ్రేతము లిచ్చటఁ గొనును. ఇట్టులే నెలకొక పురమువంతున వారు నాగేంద్రభవనము, శైలాగమము, క్రౌంచము, క్రూరపురము, చిత్రభవనముఁ జేరుదురు. దానిని యముని తమ్ముఁడు విచిత్రుఁడనువాఁడు పాలించును. ఆ మహా

కాయునిఁ జూడఁగనే ప్రేతములు భయపడి పరుగెత్తును. ఆవల వైతరణి సమీపింపఁగాఁ గొందఱు పడవవాండ్రు వచ్చి యో జీవులారా! మీకై పడవలు తెచ్చితిమి. మీరిట్టి పుణ్యము చేసియుండిన నీ యోడలోఁ గూర్చుండుఁడు. వితరణ మనఁగా దానము. వితరణముచేఁ దరింప సాధ్యమగునది వైతరణి. మీరొక గోవునైన దానము చేసియుండిన నిందుఁ గూర్చుండుఁడందురు. దానములు చేసినవారందుఁ గూర్చుండి వైతరణి దాఁటుదురు. తక్కినవారి పెదవులకు ముండ్లు గ్రుచ్చి త్రాడుగట్టి గాలమునకుఁ దగులుకొనిన చేఁపనీడ్చునట్లు జీవుల నా యేటిలో వేసి యీడ్చుచుఁ గింకరు లాకాశమార్గంబునఁ బోదురు. ఆవల నానాక్రందము, సుతప్తభవనము, పయో వర్షములను పురంబుల నెలకొకటి వంతునఁ జేరి జీవులు పయో వర్షణమందు నాబ్దికపిండములఁ దిందురు. సంవత్సరాంతంబున శీతాధ్యాయమను పురంబు జేరుదురు. అందు హిమాలయము నందలి చలికన్న నూఱంతలెక్కువ చలి బాధించును. అప్పుడు చలి యాఁకలి బాధింపఁగాఁ దమ్ము రక్షింప బంధువు లెవ్వరు లేరా యని జీవులు నలుదిక్కులు చూతురు. మీ రేపుణ్యము చేసితిరని భటులడుగుదురు. సంవత్సరాంతమున యమపురి సమీపించి బహుభీతియను పురంబుఁ జేరి హస్తప్రమాణమైన దేహము నచ్చట వాఁగు వదలుదురు. అంగుష్ఠమాత్రప యాతనాదేహముతోఁ గర్మఫలానుభవమునకై కింకరులతోఁ జీవులు యమునిసన్నిధికిఁ బోదురు. బహుభీతిపురమునకు యమ పురమునకు నలువదినాలుగు యోజనముల దూరముగలదు

దానికి నాలుగు ద్వారములు. ఇప్పుడు చెప్పినది పాపాత్ములు పోవు దక్షిణద్వార మార్గము. యమపురము సమీపింపఁగనే లోపల నరకబాధలంబడు పాపాత్ముల హాహా కారములు నేడ్పుధ్వనులు నయ్యొయ్యో యను రవము లీ పాపులఁ జెవిఁ బడఁగా వీరును హాహా కారములు గావింపఁ బ్రారంభింతురు. ఇట్లు వీనిని గొనిపోయి ద్వారపాలకుఁడైన ధర్మధ్వజుఁడను వాని కొప్పగించి లోపలికిఁబోయి ధర్మరాజు సన్నిధిని నిలుపుదుము. వీనిని జూడఁగానే వీని పాపములన్నియు నాయన యెఱిఁగినవాఁడయ్యెను, మర్యాదార్థము వీఁడే పాపములను బుణ్యములను జేసెనని చిత్రగుప్తు నడుగును. ప్రతిజీవి చేసిన పుణ్యపాపములన్నియు నొక్కటైన విడువక పటములవలె నాయన పుస్తకములం దెక్కియుండును. అట్లున్నను మరల నాయన శ్రవణదేవతల నీ పాపాత్ములగుఱించి యడుగును. ఈ శ్రవణదేవతలు బ్రహ్మపుత్రులు. వీరు భూమ్యాకాశ పాతాళ లోకంబుల నిరర్గళంబుగ సంచరించుచు నీ మూఁడు లోకంబుల జరుగు నన్నిటిని వినుచుందురు. దీర్ఘదృష్టిచేఁ గనుచుందురు. వీరికి దూరమున జరుగు విషయములు తెలిసికొను శక్తియుఁ గలదు.

వీరి భార్యలు శ్రవణులు. వీరికి నట్టి శక్తికలదు. వీరు స్త్రీలు చేయు పుణ్యపాపముల నెల్ల నెఱుంగుచుందురు. ఈ భార్యాభర్తలు లోకముల నెల్లవారు చేయు పుణ్యపాపముల నెల్లఁ జిత్రగుప్తున కెఱిఁగించుచుందురు. మనోవాక్కర్మముల మనుష్యులుచేయు పుణ్యపాపము లన్నియు నున్న వున్నట్లు

వీ రెఱుంగనివి లేవు. మనుష్యుల వృత్తములు కనిపెట్టువారు నెఱుఁగువారు యమ చిత్రగుప్త శ్రవణీశ్రవణ దేవతలు మాత్రమేగారు. సూర్యచంద్రులు-భూమి-నీళ్లు-అగ్ని-వాయువు-ఆకాశము-హృదయము-పగలు-రాత్రి, రెండు సంధ్యలు, ధర్మదేవత వీరెల్లరు మనుష్య వృత్తము లెఱిఁగి యుందురు. కావునఁ దాను జేసిన పాపము నెవ్వ రెఱుఁగరు. అతిరహస్యముగఁ జేసితినని తలఁచువాఁడు మూర్ఖుఁడు. కన్నులు మూసికొని పాలుత్రాగు పిల్లివంటివాఁడు. ఇట్టి పాపుల వృత్తములు తెలిసికొని యముఁడు భయంకరాకారుఁడై వీరికిఁ గానవచ్చును. మహాకాయుఁడు-దండహస్తుఁడు-మహిష వాహనుఁడు-ప్రళయ కాలమేఘ ధ్వనివంటి కంఠరావము గలవాఁడు-మెఱుఁగులవలె మెఱయు నాయుధములు కలవాఁడు-కాటుక కొండవంటి దేహముగలవాఁడు-ముప్పదిరెండు చేతులవాఁడు-మూఁడామడ విస్తారమైన మేనివాఁడు-బావులవంటి కన్నులు గలవాఁడు-భయంకరములైన కోఱలుగలవాఁడు-ఎఱ్ఱని నేత్రములవాఁడు-దీర్ఘనాసిక గలవాఁడు నగు నా ధర్మరాజును జూచి యీ పాపాత్ములు భయపడి వడఁకుచు విలపింతురు. ఆయనవలెనే చిత్రగుప్తుఁడు లోనగువారు భయంకర వేషంబులఁ గానవత్తురు. వీరి పాపముల విచారించి తగినశిక్ష యముఁడు చెప్పి నరకములకుఁ గొనిపోవఁ బ్రచండుఁడు చండకుఁడు నను భటుల కాజ్ఞాపించును. అప్పుడు యమధర్మరాజు పాపాత్ముల కిట్లనును.

ఓ పాపులారా! నవ్వుచుఁ గామక్రోధములకుఁ బాల్పడి చెప్పరాని చేయరాని పాపములనెల్లఁ జేసితిరే. ఇప్పుడేడ్చెద

నేమిఫలము ? ధనికుఁడైనను నిర్ధనుఁడైనను రాజైనను భిక్షుకుఁడైనను బలవంతుఁడైనను దుర్బలుఁడైనను బండితుఁడైనను బామరుఁడైనను నందఱపట్ల యముఁడు సముఁడైయుండునని మీరెఱుంగరా. మీ ధనములు మీ రాజ్యము మీ బలము మిమ్మిప్పుడు రక్షించునా ? ఏల మీ రిట్టి పాపములఁ జేసితిరి? సులభములైన యన్నము మంచినీళ్లైన నొకరికి నిచ్చినవారు కారే. కుక్కలకుఁ గాకులకుఁ బిడిచెఁ డన్నమైన నిడితిరా. అతిథుల నభ్యాగతుల నాదరించితిరా. పితృలకు శ్రాద్ధములను శ్రద్ధతోఁ బెట్టితిరా. అప్పటి మీ మాటలు యుక్తులు చమత్కారములు తర్కవాదము లిప్పుడు స్మరింపుఁడు. అమావాస్యనాఁడు పితృదేవతల కిన్ని నీళ్లైన విడిచితిరా. తీర్థముల క్షేత్రముల దర్శించితిరా. తీర్థము లనఁగా నీళ్లనియేకదా తలఁచితిరి దేవాలయములందలి దేవతలను బొమ్మలని మాటలాడితిరికదా. ఇట్టి మిమ్మెంత బాధ పెట్టిననేమి ? మీ తప్పుల క్షమించువాఁడు భగవంతుఁడు నారాయణుఁడు. రెండక్షరములుగల యాయనపేర్లు రామ-కృష్ణ-హరి-విష్ణువని యుచ్చరించుట కూడ మీకుఁ గష్టమయ్యెనే. ఆయనకాక మీకు రక్షకులెవ్వరు. అని కింకరుల కప్పగించును. వారు వీరికి ముక్కుత్రాళ్ళు గుచ్చి యీడ్చుకొనిపోయి మండెడు మంటవలె నుండి యోజనము నిడివి యైదుయోజనములు వెడలుపుగల శాల్మలీ తరువునకుఁ గట్టివైచి కత్తుల నఱకుచు, అంపములఁ గోయుచు,

బాకులఁ బొడుచుచుఁ దేళ్ల చేతను బాములచేతను గఱపించుచు, క్రాఁగెడు నూనెలోఁ ద్రోయుచు, నెఱ్ఱని పెనములపైఁ బొరలించుచు నిట్లు నానావిధముల బాధింతురు.

ఈ భ్రష్టుఁ డన్నివిధములైన నరకయాతన లనుభవింప నర్హుఁడు కావునఁ దీసికొనిపోవచ్చితిమి. ఇట్టివానిని మీరు విడిపింప వచ్చితిరి. ఇట్లైన నరకము పాడుపడదా? పాపము పెచ్చుపెరుఁగదా. ఇఁక భూమిపై పుణ్యము నెవఁడు చేయును? పుణ్యపాప భేదమే నశించునుగదా? అనిన విష్ణుదూత లిట్లనిరి.

పాపాత్ములు శిక్షింపఁ బడరాదని మా మతముగాదు. కార్యాకార్యములకు శాస్త్రము ప్రమాణమనుట మేము నంగీకరించితిమి. పాపములకు శిక్షవిధించిన శాస్త్రములందే పాపములకుఁ బ్రాయశ్చిత్తములు విధింపఁ బడలేదా ప్రాయశ్చిత్తములు పాపపరిహారకము లందురా? వ్యర్థమునందురా? అట్టి ప్రాయశ్చిత్తములందెల్ల నుత్తమోత్తమ ప్రాయశ్చిత్తమేది? ధర్మములందెల్ల నుత్తమధర్మమేది? అన్ని వ్రతములలో నన్ని నియమములలో నుత్తమవ్రతమేది? ఏది చేయకున్న నన్ని వ్రతములు నియమములు జపతపంబులు దాన ధర్మంబులు నిస్సారములగు? మీరు ధర్మరాజు కింకరులేని చెప్పుఁడు ఉత్తమోత్తమ వ్రతము నుత్తమోత్తమ నియమము నుత్తమోత్తమ జపము నుత్తమోత్తమ తపము నుత్తమోత్తమ దానము ధర్మము నెద్ది? ఎప్పటికిఁ బండియుండు పంటయేది? మీకుఁ దెలియకున్న వినుఁడు. భగవన్నామ మొక్కటే.

దూదికొండను నిప్పుకణికవలె నెంతపాపము నైన భగవన్నామము భస్మముచేయును. వీఁడు పుత్రుని పేరుపెట్టి నారాయణ నామ ముచ్చరించుటేకాక యంత్యకాలమందును నారాయణ స్మరణము చేసెను. వాఁడు పిలిచినది కొడుకునుగదా భగవంతునిఁ గాదే యందు లేని సత్యము. తెలిసితాకినను దెలియక తాఁకినను దహించు నిప్పువలె నెట్లుచ్చరించినను భగన్నామము దాని గుణముఁ జూపకపోదు. తెలిసి తినినను దెలియక తినినను నేపాళము విషము. వాని గుణము మానునా? అట్లులే యమృతము త్రావిన దాని గుణము మానునా? తెలిసినను దెలియకున్నను వస్తుతత్త్వము మాఱనట్లు లెట్లుచేసినను భగవన్నామము దాని గుణముఁ జూపక మానదు. వీఁడు భక్తితో నుచ్చరించియుండిన నిప్పుడే వైకుంఠమునకుఁ బిలుచుకొనిపోయి యుందుము. అటు లేమిని విడిచిపోవుచున్నాము. మీరు వీనిని బాధింపక మీ త్రోవఁ బొండన వారును మరలిపోయి తమకుఁ గలిగిన పరాభవము యమునకు విన్నవించి నీ యాజ్ఞ యిట్లు వమ్మగుటకుఁ గారణ మేమని యడిగిన యముం డిట్లనియె.

దూతలారా! మీరు చూచినవారు విష్ణుభటులు. సృష్టియు-రక్షణము నెవఁడు చేయుచున్నాఁడో యతఁడే దండనము చేయుచున్నాఁడు. అట్టి మహావిష్ణువునాజ్ఞ శిరసావహించి మేమందఱము బ్రహ్మయు-రుద్రుఁడు లోనుగాఁ గలవారెల్ల వర్తింతుము. ఆయన యాజ్ఞచే సూర్యుఁ డెండగాయును. అగ్ని జ్వలించును. వాయువు వీచును. సర్వస్వతంత్రుఁ

డాయనయేగాని మే మెవ్వరము దేనికిని స్వతంత్రులము గాము. స్వతంత్రించి యెవ్వరిని దండించు నధికారము మాకు లేదు.

కం. ఆదిగాన విష్ణుభక్తులఁ
గదియఁగఁ జనకుఁడు మీరు కరివరదు లస
త్పద పద్మవినతి విముఖులఁ
దుది నంటఁగఁ గట్టితెండు ధూర్తులు వారల్.

సీ. ఎకపక్షమునకైన నిందిరారమణునిఁ
బలుకంగలేని దుర్భాషితులను
గలలోనకైన శ్రీకాంతుని సత్పాద
కమలముల్ చూడని కర్మదృశుల
నవ్వుచు నైనఁ గృష్ణప్రశంసకుఁజెవిఁ
దార్పనేరని దుష్కర్ణప్రవణుల
యాత్రోత్సవంబులనైన నీశునిగుడి
త్రోవఁ ద్రొక్కఁగలేని దుష్పదులను

ఆ. బరమ భాగవతుల పాదధూళి సమస్త
తీర్థసారమనుచుఁ దెలియలేని
వారి వారివారి వారిఁ జేరినవారిఁ
దోలుతెఁ గట్టితెండు దూతలార.

ఆ. పద్మనయనుమీఁది భక్తియోగంబెల్ల
ముక్తియోగమనుచు మొదలెఱుంగు
వారి వారివారి వారిఁ జేరినవారి
త్రోవఁ దలఁపవలదు దూతలార.

ఆ. బిడ్డపేరుపెట్టి పిలుచుట విశ్రామ
కేలినయిన మిగుల గేలి నయినఁ
బద్య గద్య గీత భావార్థములనైనఁ
గమల నయనుఁ దలఁపఁ గలుషహరము.

అని వారికి సెలవిచ్చిపుచ్చె. అక్కడ నజామిళుండు పులివాతంబడి తప్పించుకొన్న లేడివలె యమకింకరులచే విడువంబడి తన్ను విడిపించిన మహాపురుషులతో నేమిరో చెప్పంబోవ వారదృశ్యులైరి. అతండు మృత్యువాతం దప్పి యమకింకరుల వాక్యంబులు స్మరించి స్మరించి గడగడ వడంకుచుం దాం జేసిన పాపములకుం బరితపించుచు నిట్లని తలపోసె.

అయ్యయ్యో బంగారువంటి బ్రాహ్మణ కులమునం బుట్టి వేదాధ్యయన సంపన్నుండనై స్నాతకుండనై సదాచార సంపన్నుండనై శీలవంతుండనై వివేకినై యుండియుం గామదాసుండనై సర్వము నిమిషములో నేటంగలిపితింగదా. కని పెంచి పెద్దచేసి రక్షించిన తల్లిదండ్రుల కీ కంటి నీ రాకంటం బోసితినిగదా. శీలవతియు గుణవతియుం బతివ్రతయు నాచారవతియునైన భార్యను చిన్నదానిని విడనాడి యాచారముల నేటంగలిపి దురాచారమునకు లోబడి టక్కులనక్క, లచ్చికక్క, క్రచ్చపొద, యాచారహీన, వన్నెపూసిన పేడబొమ్మ నడివీథి యాండుకుక్క యగు భోగముదాని వలలోం బడి నేను జేసినకార్యములు దలంప నాకే సిగ్గయ్యెడిని. పలువురు దూషించినను నలువురు నుల్లసమాడినను నాకు సిగ్గు దోంపదయ్యె. పండినచేనికిం గల్లవంటి పెద్దలం గల్లలాడి మర్యాదా శాసకుల శాస్త్రకారుల దూషించితిని. కింకరులు చెప్పినట్టు నేను జేయని పాపము లేదు. ఏ జన్మమునం జేసిన పుణ్యమో నారాయణ శబ్దము నాలుకకు రాంగా బ్రతికితిని గాక. నరకమునకే పోయి యుండిన మరల నీవల వచ్చుటయుం గలుగునా?

ఆ హా నన్ను విడిచిన పుణ్యాత్ము లెవ్వరో గదా. వారల మరలఁ జూతునాయని గంగాద్వారమునకుఁ బోయి మఱచిన చదువుల స్మృతికిఁ దెచ్చుకొని ధ్యానయోగనిష్ఠుండై రక్షోభరంబు భగవంతునిపై నిడి సర్వదా నారాయణ చింతనముగావించి దేహంబువిడిచి భగవత్కృపవలన వైకుంఠంబున కేగి యందు వారలఁ గాంచి వారివలెఁ దానునై శ్రీమన్నారాయణచరణ సేవా నిరతుండై సుఖించె.

---

౨. కోమటియుక్తి.

ఆంధ్రదేశంబున బద్దెనప్రోలను గ్రామము గలదు. ఈ బద్దెనప్రోలే బద్వేలయ్యెనందురు. ఆ గ్రామమున నుండు నంతటి నీచవైశ్యులు మఱి యెందును లేరు. పిసినితనమున వారిని జెప్పి నవకోటి నారాయణుని జెప్పవలయును. యాచకులు కనఁబడిరా మొగముల పీనుఁగుకళయే. వారిని తల యెత్తిచూడ భయపడుదురు. చూచిరా యమకింకరులఁ జూచి నట్లు దేహమంతయు వణఁక కట్టుకొన్న వస్త్రములోనే మల మూత్రములు విడుతురు. పలుకులుడుగును. చూపులు తిరుగుడుపడును. నోరెండును. శ్వాసము నిలుచును.

ఇట్టి కోమట్లు కలుగఁబట్టియే కదా భీమకవి కోమటి కొక్క టిచ్చి పదిగొన్నను దోసము లే"దని చెప్పుటయు దాని నాక్షేపించి "కోమటి కొక్కటీక పదిగొన్నను దోసము లే'దని వేఱొకకవి చెప్పుటయుఁ గలిగెగు.

ప్రల్లదుఁడైన కోమటి కులపాంసను చేసినదానఁ దత్కులం బెల్లను దూషితంబగుట యేమి యపూర్వమని భారతంబునఁ గలదు కదా. ఒకరిద్దఱవలననే కులమునకు, వంశమునకు, దేశమునకుఁ గీర్త్యపకీర్తులు వచ్చును. అట్లుండ గ్రామముననున్న యనేకులు కోమటు లట్టులయిన నపకీర్తి యేలతప్పును. కాలముపోయినను నిందపోదు.

అట్టులుండిన యా కోమటులలో నెల్ల మిన్నయై సిద్దె పొట్ట, కందెనచాయ, రాసభస్వరము, పాషాణహృదయము, బుఱ్ఱముక్కు గల యొక కుమతి కోమటి యుండెను.

తులాధారుఁ డెంతటి ధర్మరతుఁడో యితఁడంతటి యధర్మిష్ఠుఁడు. అగరుగొండితనమున నగ్రపూజ కర్హుఁడు. లోభమునకుఁ బుట్టినిల్లు. వంచన యుగ్గుపాలతోనే లభించి నది. కలహములకుఁ గలిపురుషుఁడు. ద్రోహమునకు తావు. చెల్లునో చెల్లదో యని నాణెమిచ్చినఁ దీసికొని యివ్వడు త్యాజ్యకాలము తేపు రా యిచ్చెద నను. ఇచ్చుట కొక సేరు పుచ్చుకొనుట కొక సేరు. సేరు వంకరపెట్టి కొలుచును గాని సరికొలఁత కొలిచి యెఱుఁగడు. తక్కెడ దండమునకు నట్టనడుము తప్పించి దారముండును. తట్టక్రిందఁ జింతపండు కలిపించియైన నుండును. చింతపండు వీసె తూఁచి రెండువీసె లనును. అది యేమి యనినఁ బండువీసె. పులుపువీసె యనును పులుపులేని చింతపండు గలదాయనిన నింటిలో నాఁడువారు వంటకు వాడఁగా మిగిలిన పిప్పి సేకరించి యుంచినదానిని జూపి చింతపండుమాత్రము కావలయుననిన దీనిని దీసికొనుఁ

డనును. వస్తువులు తూఁచియో కొలిచియో కొనువారి యొడిలో వేయులోపల న్యాయముగాఁ గొంత హరించును. డబ్బు లెంచునపుడు కరలాఘవంబున నఱచేతఁ గొంత దాఁచును. కాలి వేళ్ళకు మైనముపూసికొని యెంచునపుడు త్రొక్కి కొంతదాఁచును. ఏమఱించి కొంత, కలహించికొంత, దొంగిలించికొంత. యీ ప్రకారము సగానికి సగమైన హరించును. క్రొత్తయాచకులు వచ్చిరా యిచ్చు వాడుక లేదనును. ప్రాఁతవారు వచ్చిరా పెద్దవారిచ్చినది చాలదా. వారిచ్చి నే నియ్యవలయునా లేదు పొమ్మనును. తిరిపెగాండ్రను దీనికో మట్టి యనుటచేఁ గోమటియను పేరు సార్థకమగుచుండెను. ఇట్లతఁడా గ్రామములో నుండు సెట్టులలో నెల్లఁ బెద్దసెట్టి యయ్యెను.

తాను బెట్టకున్నను బెట్టునట్టి యిల్లు చూపుమని సామెత మనస్సుననిలిపి యీ కోమటి తాను బెట్టకున్నను నా వీథిలో నుండు నొక దాతయింటికిఁ బొండని వచ్చిన యాచకుల కాయిల్లు చూపుచు వ్రేలఁ జూపుచుండెను ఇట్లుండ నతని కపమృత్యువు ప్రాప్తించెను. కింకరు లతనిని యమధర్మరాజు నొద్ద నిలిపిరి "ఇతఁడు బుద్ధి తెలిసినది మొదలు తాను బెట్టకున్నను పెట్టెడునిల్లు తర్జనిచేఁ జూపుట తప్ప మఱి యేపుణ్యము చేసినవాఁడు కాఁడు. వీఁడు వంచన–మోసము–టక్కులు–టంక టొంకులు–కల్లలు తప్పఁ బుణ్య మెఱుఁగఁడు" అని చిత్రగుప్తుఁడు చెప్పెను. "అట్లైన జూపిన వ్రేలికిమాత్రము గంధము పూయుఁడు. పూలు చుట్టుఁడు. తక్కిన యుపచారములఁ

జేయుఁడు. తక్కిన దేహమునంతయుఁ బనసకాయువలెఁ గుంది కాకులకు గ్రద్దలకు వేయుఁడు. కుక్కచేఁ గఱపింపుడు. గాఁగెడినూనెలోఁ ద్రోయుఁడు" అని యాజ్ఞాపించెను కాని యింతలోఁ జిత్రగుప్తుఁడు "దేవరా! ప్రమాదము. వీని కింకను కొన్నాళ్లాయువున్నది. వానిని మరల భూమికిఁ బంపి వానికి మాఱుగ వీని యింటికిఁ బొరుగుననున్నవానిని రప్పింప వలయును" అనెను. అట్లైన వీని నిప్పటికి విడువుఁడని యముఁ డాజ్ఞాపించెను. కింకరులు వానిని దెచ్చి బొందిలో విడిచి ప్రక్కయింటి వానిని గొనిపోయిరి. ఈ లుబ్ధాగ్రేసర చక్రవర్తి బ్రదికెను. తాను బ్రేతరూపమునఁ గన్నదంతయు స్మరణము వచ్చెను. ప్రక్కయింటివాఁడు చచ్చెను. ఈ దుష్టవైశ్యుఁడు ఇట్లు లాలోచించెను. పెద్దైడువానియిల్లు చూపుడు వ్రేలఁ జూపుటచేఁగదా దానిని సుఖపెట్టి తక్కిన దేహమును బాధ పెట్టుఁడని యముఁ డాజ్ఞాపించెను. మంచిదే కానిమ్మని యది మొదలు బిచ్చమునకు వచ్చిన వారికయ్యా యా యింటికిఁ బొమ్మని యన్నివ్రేళ్ళతోను, మోఁకాలితోను, మోఁచేతి తోను, దలతోను, బాదములతోను, వీఁపుతోను, బిఱుఁదుల తోడను నిట్లు ప్రత్యవయవము తోడను జూపుచుండెను. ఇట్లు చేసిన యెడల యముఁడేఁ యవయవమును బాధ పెట్టఁజాలఁడని యతని యుపాయమే కాని యిల్లు చూపినంత మాత్రమున నంత పుణ్యమైన యెడల దానముచేసిన మఱెంత పుణ్యమో యని యా నిర్భాగ్యునకుఁ దోఁచినదికాదు. పుట్టిన గుణము పుడుకలతోఁ గాని పోదు.

3. కలిపురుషుఁడు-బ్రాహ్మణుఁడు.

కలియుగారంభ దినములందు నొక బ్రాహ్మణుఁ డొక యూరినుండి వేఱొకయూరికిఁ బోవుచుండెను అప్పటి కుదయమై మూఁడుజాములు ప్రొద్దు కావచ్చెను. త్రోవలో నొక దోస తోఁట గానవచ్చెను. ఆఁకొన్నవాఁడై యా బ్రాహ్మణుఁడు ఫలము నొక దానిఁ గొనఁగోరి తోఁటవానిని బిలిచెను గాని యందెవ్వఁడును గానవచ్చినవాఁడుగాఁడు. అప్పుడా బ్రాహ్మణుఁడు తానే మంచి ఫలముగఁ జూచి కోసి దానివెల పైకము నా పండుండిన తొడిమె కాడలోఁగట్టి సగము ఫలము భుజించి తక్కిన సగము మడిసంచిలో నుంచుకొని దాపుననున్న యొక యగ్రహారమునకుఁ బోయి యొక విప్రుని౦ట నతిథియై భుజించు చుండెను. ఇట్లు వారు భుజించుచుండు సమయంబున నొక మాలది నలువురు బిడ్డలతోడ నా బ్రాహ్మణుని వాకిటనిలిచి యో యయ్యా యో యయ్యా యని యఱచుచుండెను. ఎవరేమి యదరించినను బెదరించినను నది పోక యిప్పుడు మీయింటి కొక బాఁపనయ్య వచ్చెనే యాయన నిటురమ్మను మనుచుండెను. ఆయన బ్రాహ్మణులతోడ భోజనము చేయు చున్నాఁడు. ఇప్పుడు నీతో మాటలాడఁడు పొమ్మని వెలుపల నున్నవారు చెప్పిరి. "బలే బాఁపఁడు లేవయ్యా. ఇన్నాళ్ళు నాతోడ సంసారముచేసి నలుగురు బిడ్డలఁగని యీ దినము ప్రొద్దునఁగూడ నాతోడ నొక సానికయందు మాంసపుఁగూడు తిని మీ యింటికి రాఁగానే దొడ్డ బాఁపఁడయ్యెఁ గాఁబోలు" నని చెప్పెను. ఇంతలో గృహస్థులు నతిథిని లోపలినుండి

పలికిరమ్మని సర్వము విచారించిరి. ఈ యయ్య యిన్నాళ్లు నాతోడ సంసారముచేసి బిడ్డలఁ గని యీ దినము నాతో గ్రుద్దులాడి కోపించి నన్ను నా బిడ్డలను దిక్కులేనివారిని జేసి యిచ్చటికి వచ్చినాఁడు. నే నెట్లు బ్రదుకుదును. నా బిడ్డల నెట్లు బ్రతికింతును. ఏదో వెరవు చెప్పుమనుఁడు పోయెదను" అనెను. ఆ యతిథి బ్రాహ్మణుఁ డేమే లంజముండా యేమి కూసెదవు. నీ వెవ్వతెవు నే నెవ్వఁడను ? నీ ముఖ మెవ్వఁ డెఱుఁగును ఛీ పొమ్మని యదలించెను గాని యది వదలక "చాలు లేవయ్యా యీ శ్రీరంగనీతులు నా మొగమే నీ వెఱుఁగవా ? నా మొగము నీవు నీ మొగము నేను నెఱుఁగకున్న నీ బిడ్డ లెచ్చటనుండి వచ్చిరి? మొగ మెఱుఁగవు కాని తక్కిన యొడలంతయు బాగుగ నెఱుఁగుదువు కాఁబోలు. నేను మాంసము నాఱవేయుచుండి యీయన దేనికో-యింక దేనికున్నది-పిలిచిన రాకపోయితినట. బుఱ్ఱుమని కోపించుకొని పాఱివచ్చినాఁడు. అంతమాత్ర మడ్డుచెప్పక యున్నారా యీ యూఁడువారందఱు. ఇంత యేలయ్యా ఈయన సంచిదీసి చూడుఁడు. ప్రొద్దున మే మిరువురు నొక సానికలోఁ దినఁగా మిగిలినమాంస మున్నదో లేదో" యని చెప్పెను. ఆమాటలు విని యాయింటివారా సంచిని బరిశోధింపఁగా నందు మాంసపు ముద్ద బయలు వెడలెను. సగము దోసపండట్టులే మాంసమై యుండెను.

అది చూచి యా బ్రాహ్మణులు రోషావేశంబున నా యతిథిని జావఁదన్ని యూరు వెడలఁగొట్టి ప్రాయశ్చిత్తములు

పెట్టుకొని కన్నయగచాట్లుపడి ఛీ యిఁక మీఁద బ్రాహ్మణుఁడని వచ్చిన నమ్మి యన్నము పెట్టరాదనుకొనిరి. చక్కఁగ మర్దితుఁడైన యీ బ్రాహ్మణుఁ డేడ్చుచు నేఁడు నిద్దురలేచి యెవరిముఖముఁ జూచితినో యనుకొనుచు నొక యడవిలోఁ బోవుచుండెను. అయ్యో యని మాటలదిమాత్రము విడువక యఱచుచు వెంబడి పోవుచుండెను. ఇట్లు చాలదూరము పోయినపిమ్మట నిర్జనమైన యొకచోట నా బ్రాహ్మణుఁడు తిరిగిచూచి "యెవ్వతెవే నీవు? నీ సుఖమైన నే నెఱుగుదునా? ఏల నన్నుఁ జలపట్టి సాధించెదవు? నీకు నే నేయపకారము చేసితిని? నాపాలి శనైశ్చరుఁడవా?" యని యడిగిన నది యిట్లనియె

"ఓయి బ్రాహ్మణుడా! నేను గలిపురుషుఁడను. ఇది నాయుగమనుట మఱచి తక్కిన యన్ని యుగములలో నాడిన యాటలిప్పుడును నాడఁజూచెదవా? ఆ యాటలిఁకఁ జెల్లవు. నా యుగమున నాకు సమ్మతమైనరీతిని వర్తింపవలయును. అటు చేయవేని నీవు గవ్వకుఁ గొఱకాక భ్రష్టుఁడవై వాసి వన్నె లేక చెడుదువు. నీ కాఁకలియైనచో దోసపండుతీసికొని తింటివి. సంతోషమే. తోడిమకు డబ్బులు కట్టకున్న నీ యబ్బగంటేమి మునిఁగెను? ధర్మమా యధర్మమా యనుట విచారము మానుము. విధి నిషేధములు పాటింపకుము. కావలసిన పదార్థము కనఁబడెనా తీసికొ. భోగింప బుద్ధిపుట్టెనా భోగింపుము. నీకు బుద్ధివచ్చుటకై యిట్లు చేసితిని. ఇఁక నిట్లు చేయకు"మని మాయమై పోయెను.

ఔరా! కలియుగమా! కాముఁడే పరదైవమఁట. కడుపే యిలువేలుపఁట ఇఁక నేమి చెప్పవలయు. సాధువుల కీ లోకంబున నిఁక బ్రదుకు లేదనుచు నా బ్రాహ్మణుఁడు పోయెను.

౪. కలియుగధర్మములు.

కలియుగమున ధర్మ మొక్క పాదమే నడచును. దాని వలన సత్యము క్షీణించును. సత్యహానివలన నాయువు క్షయించును. ఆయువు క్షయింపఁగా విద్య లల్పములగును. అల్పవిద్యలచేత విమోహం బభివృద్ధిఁగాంచు. దానివలన లోభంబు పెరుగు. లోభావేశముచేఁ గామ మగ్గలించును. కామముతోడఁ గ్రోధము హెచ్చగును. క్రోధమున వైర మతిశయించును. వైరముచే నందఱు జను లన్యోన్యపీడ గావింతురు. ఒకని బుద్ధిచొప్పున మఱియొకఁడు పోఁడు. స్వైరవృత్తిచే వర్ణసంకరముగలుగు బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులు జపతపస్స్వాధ్యాయములు వదలి శూద్రులవలె నగుదురు. శూద్రులు తపస్సు చేయుదురు. క్షత్రియులు శూద్రవృత్తి నవలంబింతురు రసగంధద్రవ్యంబుల వసచెడును. భూమి నిస్సారమై పంటలు కొంచెము లగును. ఆవుల పాఁడియును చెట్టులఁబూలు పండ్లును గొంచెముగ నగును. రాజు లెక్కువ కప్పము తీసికొని ప్రజల బాధింతురు. బాహ్మణులు వాణిజ్యము కృషిసేసి జీవింతురు వర్ణాశ్రమములు పాషండ శాస్త్రముల పాలగు జనులు దేహరక్షణమం దెక్కువ యాస క్తిగలవారగుదురు. ఈ పుణ్యమున

కీ ఫలమను మాట బొంకగును. సకాలమున వానలుగురియవు. బీజములందుం బొల్లుగింజ లెక్కువగును క్రయవిక్రయంబులం గపటంబు హెచ్చును. ఇల్లడసొమ్ముల మరల నీయరు. సాధులు రోగములచే నల్పాయువు లగుదురు. పాపులారోగ్యవంతులై దీర్ఘకాలము జీవింతురు. ఆరుగవంటలు గోత్రాలపాడి హెచ్చగును. పురుషులకు భార్యలును వారి యన్నదమ్ములును ప్రాణబంధువు లగుదురు. అత్తమామలు గురువులగుదురు. సాధారణముగా నందఱు చేపల భక్షింతురు బ్రాహ్మణులు వేదములమ్మెదురు. అందఱు నన్న మమ్మెదురు. స్త్రీలు తమ యంగము విక్రయింతురు.

ధనముగలవాఁడే కులముగలవాఁడు. ధర్మ న్యాయ వ్యవస్థయందు ధనమే బలము. ధనముగలవాఁడే జన్మాచార గుణముల యోగ్యుఁడు. అభిరుచియే దాంపత్య హేతువు. అనృతమే వ్యవహారమున బలము. స్త్రీ పురుషులయందు రతి కుశలత్వమే భోగహేతువు. యజ్ఞోపవీతమే బ్రాహ్మణ చిహ్నము. వర్ణాంతర ప్రాప్తికి లింగమే చిహ్నము. కాషాయ వస్త్రము సన్న్యాసి లక్షణము వృత్తిహేతువులు. ధనదుర్బలత్వమే పరాజయ హేతువు. వదరెడువాఁడే పండితుఁడు. అసమర్థుఁడే సాధువు. స్నానముచేసినవాఁడే పవిత్రుఁడు. ఉదర భరణమే సర్వపురుషార్థములు. దానమే ధర్మహేతువు. స్త్రీని వశపఱుచుకొనుటే వివాహము. వేషధారణమే గొప్పవాని లక్షణము. సహనమే సత్యవాదిత్వము. దూరపునీళ్లె తీర్థము మంచి వేషము వేసినవాఁడు పాత్రుఁడు. వయస్సు బలము

గలవాఁడే రాజు. పురుషు లల్పధనముచేతనే ధనాఢ్యులమని గర్వింతురు. స్త్రీలు కేశములచేతనే రూపవంతులమని పొగడు వడుదురు. కలియుగమున బంగారుమణులు నశింపఁగా స్త్రీలు వెండ్రుకలుమాత్రమే భూషణముగాఁ గలవారగుదురు. ధనము లేని మగని విడిచి స్త్రీలు ధనముగలవానిని మగనిఁగాఁ జేసి కొందురు. ఎక్కువగ నిచ్చువాఁడే యేలిక. ద్రవ్యము గృహ నిర్మాణముతో ముగియును. బుద్ధి ధనార్జనముతో ముగియును. తానుమాత్ర మనుభవించుటతో ధనము ముగియును. స్నానము లేకయే దేవతాతిథిపూజ భోజనము చేయుదురు. పిండోదక క్రియలు నిలిచిపోవును. స్త్రీలు కామాసక్తలు కుఱుచ దేహ ములు గలవారు నెక్కువతిండి తినువారు పెక్కురు బిడ్డలఁ గలవారు నల్పభాగ్యలు నగుదురు. స్త్రీలు రెండుచేతులఁ దల బఱికికొందురు. రాజులుచేసిన పాపముచే బాలురు చత్తురు. వంద్రెండేఁడులకే తలలు నరయును. దేవతలఁట యెందో యున్నారఁట, బ్రాహ్మణులఁట యుత్తములఁట, వేదములఁట ప్రమాణములఁట. స్నానముచేసిన శౌచమఁట యని పాషం డులు పలుకుచుందురు. వస్త్రములు జనుపనార పట్టలవంటి వగును. చెట్లు జమ్మిచెట్లవలె నగును. అన్ని వర్ణములవారు శూద్రులవలె నగుదురు. ఆవులు మేఁకలవలె నగును. అత్త మామల ననుసరించి పురుషు లెక్కడి తండ్రి యెక్కడి తల్లి కర్మవశమునఁ బ్రాప్తింతురని యనుచుందురు. స్పర్శదోషము పోవును. శుచిత్వ ము పేక్షింపఁబడును. వర్ణాశ్రమాచారములు నిలిచిపోవును. ఏదోయొక యుపాయముచే దీక్షితు లగుదురు

గాని సచ్ఛాస్త్రపద్ధతిని గాదు. అందఱు (అవైదికశాక్త్యాదు
లును) దేవతలే యగుదురు ఉపవాసములు-కృచ్ఛ్రాది వ్రతము-
తీర్థయాత్రాదులు వారి వారి యిష్టప్రకారము చేయుదురు.
సామర్థ్యము కుటుంబ పోషణమునకే యగు ఆశ్రమములు
గృహప్రాయములగును. యోనిసంబంధమాత్ర ప్రధానులు
బంధువులు. మేఘముల మెఱుపు లెక్కువగును. గృహము
లతిథి భోజనాది రహితములై శూన్యము లట్లగును.

శ్రాద్ధములయందు బ్రాహ్మణులు మీయింటికి మేము
వచ్చెదము మా యింటికి మీరు రండని యందురు. జనులు
చోరులు, నాస్తికులు, దురాచారులు నగుదురు. కొడుకుసొత్తు
తండ్రి యపహరించును. బ్రాహ్మణాదులు కుతర్కవాదములకు
మరగి నీచకార్యములు సేయుదురు. మనుష్యులు పల్లపుభూ
ములు దున్ని నాఁగేటికిని పశువులు మోయుటకును నేఁడాది
దూడలను గట్టుదురు. తండ్రి కొడుకు లొకరి నొకరు చంపినను
నిందితులుగారు. మనస్తాపము నివారించుకొన నిట్లుచేయుటయే
గాక యింతటిఘనకార్యము చేసితిమని గర్వింతురు. దేశమందం
తట మ్లేచ్ఛాచారములు ప్రబలును. సంతుష్టి శూన్యమగును.
బలహీనులయు, దిక్కులేనివారలయు, విధవలయు ధనముల
జను లపహరింతురు. ఇట్టి పాపకార్యములఁ జేయువారు పెద్ద
మనుష్యులని గణింపఁబడుదురు. జ్ఞానశూన్యులు-శక్తిహీనులు
నై విప్రులు, దుర్గారు లవమానపూర్వకముగా నిచ్చు ధనముఁ
గొని సంతోషింతురు. రాజులు జ్ఞానశూన్యులై తమ తెలివిని
దామే మెచ్చుకొనుచుఁ బరస్పరము కలహించి ప్రజల హింసిం

తురు. రాజులు రక్షణము సేయకున్నను నుగ్రశిక్షలు మాత్రము చేయుచుందురు. వీరు ప్రజల భార్యలను ధనములను వారు మొత్తుకొనుచున్నను బరితాపపడక బలాత్కారముగ గ్రహింతురు. కన్యలను దానమిచ్చుటగాని దానముగఁ గొనుటగాని నిలిచిపోవును. కన్యలు తమకుఁ దామే యిచ్చవచ్చినవారిని దగులుకొందురు. ధనవంతుఁడే మగఁడు. బలవంతుఁడే భర్త. దేశమంతయు మ్లేచ్ఛభూతమగును. యుగాంతమునఁ గుడిచేయి యెడమచేతిసి, నెడమచేయి కుడిచేతిసి మోసగించును. పిఱికి పందలు వీరులవలెఁ జరింతురు. వీరులు భీరులవలె నణఁగి యుందురు. పాపులు సంపన్నులై యభ్యుదయము గాంతురు. పుణ్యులు సకలవిధముల క్షీణదశ యందుందురు. బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులు నిశ్శేషముగ రూపుమాయుదురు. కలియుగాంతమున నంద ఱేకవర్ణము వా రగుదురు. అంద ఱొకవిధమైన యాహారమునే భుజింతురు. జాతిభేద మాహారభేదము నశించును. తండ్రి కొడుకును వంచించును. కొడుకు తండ్రిని వంచించును. భార్యాభర్తలు పరస్పరము వంచింతురు. భార్యలు పతిసేవ చేయరు. ఈ కాలమున నందఱు గోధుమలు, యవలు ముఖ్యాహారముగాఁగల దేశములఁ జేరుదురు. స్త్రీ పురుషులు కేవల స్వతంత్రులై స్వేచ్ఛగాఁ దిరుగుచు నొకరి చేష్టల మఱియొకరు సహింపకుందురు. శ్రాద్ధములు నిలిచిపోవును. గురువని యెవ్వరు నెవ్వరి నాదరింపరు. ఆ కాలమున మనుష్యుల పూర్ణాయువు పదునాఱు సంవత్సరము లగును. ఏదారు సంవత్సరముల ప్రాయపుఁ గన్యలు బిడ్డలఁ గందురు.

మిథ్యాచారములు విశేషించును. బాటలవెంట దుష్ట స్త్రీలు విహరించుచుందురు. అందఱు సర్వభక్షకు లగుదురు. శాస్త్రజ్ఞానము శూన్యమగును. జనులు తోఁటలను, వృక్షము లను నఱకుదురు. దురాశచే బ్రాహ్మణులఁ జంపి వారి ధన ముల శూద్రు లపహరింతురు. అప్పుడు త్తమజాతివారు రక్ష కులు లేక యయోధ్యాయని యఱచుచు దేశములవెంట వలసపో వుదురు. జీవహింస దోషాకరమనుట మఱచి మనుష్యు లొకరి నొకరెప్పుడు విచ్చలవిడి చంపుదురో యప్పుడు కలియుగాంత మగును.

చోరబాధ సహింపలేక జనులు కొండలలో గుహ లలో నదులలో డాఁగుదురు. ఆకు లలములు- వేరు వెల్లఁకులు దిని చెట్లపట్టలు నాకులును వస్త్రముల మాఱుధరింతురు. దుష్టప్రభువుల బాధ సహింపలేక యుత్తమవర్ణులు శూద్రుల సేవకులై యుందురు. శూద్రులు వేదార్థము లుపన్యసింపఁగా బ్రాహ్మణులు వారిని సేవించి వారుచెప్పిన యర్థముల ప్రకా రము తమ యాచారము సవరించుకొందురు. దేవతాపూజ మాని మనుష్యులు గోడలలోని శల్యాదులఁ బూజింతురు. ఋష్యాశ్రమములు బ్రాహ్మణాధ్యయనశాలలు క్షేత్రములు చెఱువులు సమాధులచే వికారము చేయఁబడును. దేవాలయ ములు నశించును. విష్ణుపూజ నిలిచిపోవును. ఇవి కలియుగాంత చిహ్నములు. పూలలోఁ బూలు, ఫలములలో ఫలము లెప్పు డుత్పత్తియగునో, యెప్పు డందఱు మాంసభక్షకులగుదురో యప్పుడు కలియుగ మంతమగును. గురువును శిష్యుఁడు లక్ష్య

పెట్టఁడు. గురువు శిష్యునియెడ వంచకుఁడగును. ఆ యుగాంతమున దిక్కులు మండును. నక్షత్రముల కాంతి క్షీణించును. ఉల్కలు రాలును. ఆర్వురు సూర్యులు ప్రకాశింతురు. ఉదయము మొదలు సాయంకాలము వఱకు రాహువు సూర్యుని బట్టియుండును. స్త్రీలు కఠిన వాక్కు లాడుచు నేడ్చుచుందురు. స్వైరిణులై మగలను, బిడ్డలను జంపుదురు. బాటసారులు కూడ నీళ్ళు నిడువారు లేక బాటల ప్రక్కలఁ బండుకొందురు. బంధువులు మిత్రులు ధనకాంక్షచేతనే సహాయము చేయుదురు.

ఇట్టి ఘోర కాలము ప్రాప్తింపఁగా మరల దైవానుగ్రహంబున మంచి కాలము వచ్చును. సూర్యుఁడు-చంద్రుఁడు-బృహస్పతి - పుష్యము నెప్పుడేక కాలమునఁ బ్రవేశింతురో యప్పుడు మరలఁ గృతయుగము ప్రారంభించును. అప్పుడు శంబళ గ్రామమున విష్ణుయశుండను బ్రాహ్మణునకు విష్ణువు కల్కియై యవతరించి మ్లేచ్ఛుల నెల్ల వధించి నాలుగు వర్ణముల నేర్పఱిచి ధర్మము ప్రతిష్ఠించును. కలియుగమున మూఁడు పాదములు మాత్రమే ధర్మము నశించి యొక్క పాదము ధర్మము మిగిలి యుండును గాని ధర్మము నిశ్శేషముగా నశింపదు. కావున నప్పుడుండు వారిలో శమము-దమము-శౌచము-శాంతి గుణము లెవరియం దుండునో వారందఱు బ్రాహ్మణులుగాఁ బరిగణింపఁ బడుదురు. యుద్ధమునందుఁ బరుగెత్తక ధైర్యస్థైర్యము లెవరు కలవారై యుందురో వారు క్షత్రియు లగుదురు. ఎవరు న్యాయముగ వాణిజ్య పశుపాలన కృషులు

చేయుచుందురో వారు వైశ్యులగుదురు. ఎవరు ఒకరియొద్ద సేవచేసి జీవించుచుందురో వారు శూద్రులగుదురు.

---

౫. కలికాల సాధుత్వము.

ఏకాలమున నల్పధర్మము మహాఫలము నిచ్చునో యట్టి కలికాల మారంభింపఁగాఁ గొందఱు ఋషులు తమ సందేహమును దీర్చుకొన వ్యాసులను దర్శింపఁబోయి యాయన గంగానదియందు స్నానమాడుచుండ నొక వృక్షముక్రిందఁ గూర్చుండిరి. వారి రాకకుఁగారణము దన జ్ఞానదృష్టిచే నెఱిఁగి వ్యాసులు-కలిసాధువు-శూద్రుఁడు ధన్యుఁడు. స్త్రీ సాధ్వి ధన్యురాలు. వారికంటె ధన్యతరుఁ డెవఁడు అని గట్టిగఁ జెప్పి మున్మారు మునిఁగి లేచి యొద్దనకు వచ్చి యో హో ఋషీశ్వరులారా! యెప్పుడు వచ్చితిరి? ఏలవచ్చితిరని ప్రశ్నించెను.

మునీంద్రా! మేము వచ్చినకార్యము తెలిపెదము. ఇప్పుడు మీరు స్నానముచేయుచుఁ గలిసాధువు - శూద్రుఁడు ధన్యుఁడు - స్త్రీ సాధ్వి ధన్యతర యంటిరే. అదియేమి? రహస్యము గాదేని వానియర్థము వినఁగోరెదము. అనిన వ్యాస మహర్షి యిట్లనియె.

కృతయుగములోఁ దపస్సు - బ్రహ్మచర్యము-జపము పదిసంవత్సరములు చేసిన ఫలము త్రేతయందు నొకయేఁడు చేసిన లభించును. ద్వాపరమున నొక మాసమున లభించును.

కలియుగమం దొక రాత్రియుఁ బగలు చేసిన లభించును చిత్తశుద్ధియు స్థిరచిత్తము గలిగి ధ్యానించిన మనుష్యుఁడు కడతేఱును. ఆ విధముగఁ ద్రేతయందు యజ్ఞముచేసినఁ గృతార్థుఁడగును. ద్వాపరమందు సదాచారముతోడి దేవతార్చనముచే యజ్ఞముచే ధన్యుఁడగును. కలియందు విష్ణునామ సంకీర్తనము చేతనే తరించును. కలియుగమున నల్పపుణ్యముచే హెచ్చుఫలము నొందనగును. వంచనలేక కీర్తి ప్రతిష్ఠలు గోరక పుణ్యకార్యముచేయ సంకల్పించి నంతన యా కార్యము నెఱవేఱకున్నను బుణ్యఫలము తప్పదు. పాపకార్యము చేసినఁ గాని దాని ఫలము గలుగదు. కావునఁ గలి సాధువంటిని.

కలియుగమున బ్రాహ్మణులు నిత్యనైమిత్తిక కర్మానుష్ఠాన లోపమున భ్రష్టులగుదురు. వేదము వ్రతచర్య స్వధర్మముచే నార్జించిన ధనముతో యజ్ఞముచేయుట యివి బ్రాహ్మణులకు జరుగవు. అవిగాక వారు హరివిషయము గానట్టి వ్యర్థకథలఁ గాలము వృథాపుచ్చుదురు. భగవన్నివేదితముగాని యన్నము తిందురు. దంభలోభాది పూర్వముగా యజింతురు. ఏ కార్యము చేసినను వారు చక్కఁగఁ జేయవలయును. పాన భోజనములందును స్వేచ్ఛానుసారము వర్తింపరాదు. అన్ని కార్యము లందును వారు విధిపరతంత్రులు. ఇంత క్లేశముచేఁ గాని వారి కుత్తమగతులు లేవు. శూద్రులకిట్టి క్లేశము లేదు. భోజ్యాభోజ్య పేయాపేయ నియతి లేదు, నిత్యనైమిత్తిక కర్మబద్ధులుగారు. ద్విజసేవచేతనే వారు సులభముగ సంసారము నుత్తరింతురు. కావున శూద్రుఁడు సాధువంటిని. ఇఁక స్త్రీలో

జారత్వము లేక మనో వాక్కాయంబులం బతిసేవచేసి యాతనికి హితముం గోరుచుండినేని తత్పతులతోడ సాలోక్యము గాందురు. మిక్కిలి కష్టించి ప్రాజాపత్యాది క్రతువులుచేసి యేమి లాభము నైష్ఠిక బ్రాహ్మణులు పొందుదురో యిట్టి కష్టము లేకయే యా లోకములు స్త్రీలు సాధింతురు. కావున స్త్రీలు సాధువులు ధన్యలు నంటిని అని చెప్పెను.

ఋషీశ్వరా! మే మీవిషయము తెలియంగోరియే మీ యొద్దకువచ్చితిమి. మా మనోగత మెఱింగి ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిరి. ఇంకం బోయెదమని వారు పనివిసిరి.

ఒ. పితృశ్రాద్ధము – మార్జాలబంధనము.

ఒక గ్రామంబున విద్యా ధన ధాన్య సమృద్ధిగల బ్రాహ్మణుం డొకం డుండెను. ఈయన వేదవేదాంగ షట్ఛాస్త్రములందు నపారపాండితి గలవాఁడు. విస్తారముగ సుక్షేత్రములను సంపాదించిన వాఁడగుటచే నింట గోతములకొలఁది నవధాన్యములు సర్వదా కొఱతలేక యవారిగ నుండెను ఇట్టి యీాయనకు ననుకూలవతియగు భార్యయుం గొడుకులు గలరు. ఈయన ధాన్యసంరక్షణమునకై నాలు పిల్లుల సాఁకుచుండెను. పాఁడిపంటయు దండిగనుండెను.

ఈ బ్రాహ్మణుఁడు తన తల్లిదండ్రుల యాబ్దికదినములందు శ్రాద్ధమునకై సంపాదించిన పదార్థములను మార్జాలములు మూచూాచును స్పృశించు నను తలంపుతో నా పదా

ర్థము లపవిత్రములై పోకుండవలయునని తలంచి కొడుకులను బిలిచి నాయకులారా యీ దినము నా తండ్రి శ్రాద్ధము జరగవలయును. పిల్లుల నాలింటిని బట్టికొనిపోయి దొడ్డిలో గుంజలకుఁ గట్టివేయుఁడని చెప్పుచుండెను. వారు నట్లే కావించుచుండిరి.

ఆవలఁ గొన్ని దినములకు నాపండితుఁడు మరణించెను. ఆయన కుమారులు తమ తండ్రికి శ్రాద్ధము పెట్టవలసినదినము ప్రాప్తించెను. అప్పుడు వారందఱు నిట్లు లాలోచించిరి. తన జననీ జనకులు ప్రత్యాబ్దికమందును మన తండ్రి దొడ్డిలో నాలు బిడాలములను బంధించి శ్రాద్ధమును బ్రవర్తింపఁజేయుచుండిరి. జనకుని మార్గము పుత్రుల కనుసరణీయము గదా. ఆయన మహాపండితుఁడు. సదాచార సంపన్నుఁడు. ఆయనకుఁ దెలియని యాచారములు మనకేమి తెలియును. కావున మనము నాలుపిల్లులను దొడ్డిలో బంధించియే పితృకార్యము జరపుదమని యాపండితపుత్రు లాలోచించి యాలు పిల్లులను దొడ్డిలోఁగట్టి శ్రాద్ధము సాగించిరి. వారి కాలమిట్లు జరిగెను. ఆవల వారికి వారిపుత్రులు శ్రాద్ధము జరపుకాలము తటస్థించెను. అప్పటికింట నాలు పిల్లులు లేవు. నాలుగు పిల్లులే యుండెను. అప్పుడు వారిట్లాలోచించిరి. మన తండ్రులు పిల్లుల నాలింటిని దొడ్డిలోఁ గట్టి శ్రాద్ధము జరపుచుండిరి. ఇప్పుడు మనయింట నాలుగు పిల్లులే యున్నవే ఆఱు పిల్లులఁ గట్టకున్న కర్మహానిగదా యని వితర్కించి యిరుగు పొరుగు వారింట రెండుపిల్లులను దెచ్చి యాఱింటిని దొడ్డిలోఁ గట్టి

శ్రాద్ధము జరిపిరి ఇట్లు వారు చేయుచు గతించిరి. అప్పటికి వారికి క్షీణదశ ప్రాప్తించెను. మునుపటివలె నింట విశేషముగ ధాన్యము నిలువ యుండుటలేదు. కావునఁ బిల్లులును లేవు.

ఇట్లుండ తండ్రి శ్రాద్ధము దాపరించెను. అప్పుడు వా రిట్లు లాలోచించిరి. తండ్రి శ్రాద్ధము వచ్చెనే పిల్లులు లేవాయెనే ఏమి చేయుదమా యని యాలోచింప నందు నపూర్వ బుద్ధిమంతుఁడైన జ్యేష్ఠ భ్రాత తమ్ములను జూచి యిట్లనెను. తమ్ములారా దీని కింతవిచారమేల. భార్యలేనివారు భార్యకు బదులు రవిక రొండిసి జెక్కుకొని కన్యాదానము చేయుటలేదా. విఘ్నేశ్వరపూజ చేయువారు మంటి విఘ్నేశ్వరుని బూజించుటలేదా. అట్టులే మనము మంటితోఁ బిల్లులను జేసి శ్రాద్ధము జరుపుదమని చెప్పెను మేలు మేలని యందఱు సంతోషించి మంటిపిల్లులను జేసి దొడ్డిలోఁ గట్టి యెట్లో శ్రాద్ధము జరిపిరి. వీరును గతించిరి. వీరి కొడుకులు శ్రాద్ధములు జరుపుకాలము వచ్చెను. అప్పుడు వీ రిట్లు లాలోచించిరి. శ్రాద్ధమునాఁడు మన పెద్దలు దొడ్డిలో మంటి పిల్లులను గట్టుచుండిరి. కలవారు కావునఁ బెద్దల పేరుచెప్పి కూరలు-పచ్చళ్ళు-వడలు లోనైనవి దండిగఁజేసి యితరులకుఁ బెట్టి తామును గడుపారఁ దినుచుండిరి. ఇప్పుడు మన కంతటి శక్తిలేదు. పిల్లులను దొడ్డిలోఁ గట్టుటేకదా శ్రాద్ధము పెట్టుట. దానికి లోపము లేకుండ జరుపుదము భోజనవిషయమా మన మొకరిని బిలిచి షడ్రసోపేతముగఁ బెట్టఁజాలము కావున మన యింటివారము మాత్రము మనకు దేవుడిచ్చినంత చేసికొని

తిందము. అని నిశ్చయించి యూఱు మట్టిపిల్లులను దొడ్డిలోఁ గట్టి తాము మాత్రము భుజించిరి. ఇట్లు కొన్నాళ్ళు జరుగ నొక బ్రాహ్మణుఁడు వారింటికివచ్చి యయ్యా మీయింటికి నేఁడు భోజనమునకు వచ్చెదనని చెప్పెను. అప్పుడా గృహస్థు "నేఁడు మా యింటఁ బితృకార్యము చాలఁ బ్రొద్దగును" అని చెప్పెను. అయిన నా కింత బియ్యము బేడలు నిండు; నే నొక చోట వంటచేసికొని తిందునని చెప్పి యవి వారియ్యఁగాఁ దీసికొని వంటజేసికొని భుజించి యా యింటిలోనే యరుఁగు మీఁదఁ బండుకొనెను. మధ్యాహ్నము కాఁగానే యింటిపెద్ద వాఁడు తమ్ములను బిలిచి తమ్ములారా నేఁడు మన తండ్రి శ్రాద్ధదినముకదా దొడ్డిలోఁ బిల్లులను కట్టివేయుడని చెప్పెను. వార నట్లులే యూఱు మాటిపిల్లులను దొడ్డిలోఁ గట్టిరి. ఆవల నందఱు నింటిలో భోజనము చేసిరి.

పండుకొనియుండిన బ్రాహ్మణుఁ డిదియంతఁ జూచి యిట్లు లాలోచించెను. వీరు నేఁడు తమ తండ్రి తద్దినమనిరే నిమంత్ర బ్రాహ్మణులు వచ్చినవారు కారు, మంత్రములు పఠించిన జాడలేదు, శ్రాద్ధము నాఁటిచిహ్నముల నొక్కటియుఁ గానరాదు తండ్రి తద్దినమని దొడ్డిలోఁ బిల్లులను గట్టివేయుమ నిరి. ఇదియేమియో తెలిసికొందమని యా బ్రాహ్మణుఁడా గృహస్థులఁ బిలిచి మీ జనకుని శ్రాద్ధమంటిరే. ఏల జరుప లేదు అని ప్రశ్నించెను. అప్పుడు వారు కోపించి ఏమయ్యా యట్లుల నెదవు? మేము తండ్రితద్దినము మానునంతటి భ్రష్టు

లమా. బ్రాహ్మణులము కామా? మాకుఁ బితృభక్తి లేదా. వలసినచోఁ జూడఁబొమ్ము. దొడ్డిలో నాఱు మంటిపిల్లులను వరుసగఁ గట్టితిమో లేదో యనిరి.

తద్దినమేమి? ఆఱు మంటిపిల్లులఁ గట్టుటయేమి? యని బ్రాహ్మణుఁ డడిగెను.

నీ వెన్నఁడు తద్దినము పెట్టిన బ్రాహ్మణుఁడవుగావు. కావున నీకుఁ దెలియదు. ఎద్దిన మాఱుపిల్లుల దొడ్డిలోఁ గట్టుదురో యా నాఁడు తద్దినము. బ్రతికిన పిల్లులు దొరకలేదు కావున మంటిపిల్లులఁ గట్టితిమని యా యింటి విప్రకుమారు లనిరి. అతిథిగావచ్చిన బ్రాహ్మణుఁడు దీనికేదో కారణ ముండవలయునని యిరుగుపొరుగువారల విచారించి తెలిసికొని యా గృహస్థులను నొకనాఁ డుపవాసముంచి యావల యథా విధి తిథి ప్రవర్తింపఁజేసి పోయెను.

ఇప్పటి మనవారి యాచారములు-మడుఁగులు-ఉపవా సమునాఁటి ఫలహారములు నీ గతికే వచ్చినవి.

---

౭. భక్తిలక్షణము.

శ్రీరంగమందు భట్టరువారని యొక వైష్ణవగురువు లుండిరి. వీరియందు నపార పాండిత్యమే కాక భక్తియు నతిశ యించి యుండెను. ఇట్లుండ నొకనాఁడు వీరి శిష్యుఁడొకఁడు వచ్చి స్వామీ నాకుఁ దిరువారాధనక్రమము నేర్పుఁడని ప్రార్థించెను. అట్లులే కానిమ్మని వారు తత్క్రమమంతయు

సాంగోపాంగముగ వ్రాసియిచ్చి యీ ప్రకారము చేయుచుండుమని బోధించిరి. ఆ శిష్యుఁడును దానిని గొనిపోయి దానిలోనున్న ప్రకారము చేయనారంభించెను. ఈ దేవపూజచేయుటకు మూఁడు గంటలకాలము పట్టుచుండెను. అయినను విసుఁగులేక చేయుచుండెను. ఆవలఁ గొన్ని నాళ్ళకు మరల గురువును దర్శింప శిష్యుఁడు పోయెను. ఆ సమయమున భట్టరువారు తిరువారాధనచేయు క్రమమును జూడఁగాఁ గాలుగంటలో వారు సర్వము ముగించుచుండిరి. వారముదినములుండి చూచినను ప్రతిదిన మట్లే జరుగుచుండెను.

అదిచూచి శిష్యుఁ డిట్లు లాలోచించెను. ఇదియేమి ? నాకుఁ దిరువారాధనక్రమము మూఁడుగంటలు పట్టునంత వ్రాసియిచ్చిరి. తాము పాతికగంటలో సర్వము ముగించుచున్నారు. వారికొక క్రమము నాకొక క్రమమా? అడుగవలయునని తీర్మానించుకొని యొకనాఁడు స్వామీ! మీరు నాకు వ్రాసియిచ్చిన తిరువారాధనక్రమము ప్రకారము జరపిన మూఁడుగంటల కాలము పట్టుచున్నది. అట్టిదానిని మీరు కాలుగంటలో ముగించుచున్నారే. అది యెట్లు? అని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు భట్టరువారు రేపు నీవు మాయింటికి భోజనమునకు రావలసినదని శిష్యునితోఁ జెప్పిరి. ఆయనయు నట్లే చేసెను. అంతకుముందే భట్టరువారు వంటవానితో మా కిరువురకు నేతికిబదులు వేఁపనూనె వడ్డింపుమని చెప్పిరి.

గురుశిష్యు లిరువురు భోజనమునకుఁ గూర్చుండిరి. పప్పన్న మిరువురు కలిపిరి. వంటవాఁడువచ్చి యిరువురకు వేఁప నూనె వడ్డించెను. భట్టరువారు ముఖవికారమైన లేక సాపడిరి. శిష్యునకు మొదటికబళము గొంతులికిఁ బోయినదికాదు. భట్టరు వారు తక్కిన వ్యంజనము లన్నియు వేఁపనూనెతోనే భుజించి మజ్జిగ వేయించుకొనిరి. శిష్యుఁడు మొదటి కబళమైన నోర నుంచుకొనక గ్రుడ్లు మిటకరించుచుండెను. అప్పుడు భట్టరు వారు శిష్యునివంకఁ దలయెత్తిచూచి యేమి? యట్లు కూర్చున్న వాఁడవు. సాపాటు చేయరాదా యనెను. "వంటవాఁడు వేఁప నూనె వడ్డించెను. తినలేక యున్నాను" అనెను. ఏమి వడ్డించి తివిరా యని భట్టరువారు వంటవాని నడిగిరి. బంతిలోఁ బతము పనికిరాదని మీకు వడ్డించినదే యాయనకు వడ్డించితి నని వాడు బదులుచెప్పెను. అప్పుడు భట్టరువారు శిష్యునితో నిట్లనిరి.

నాయనా! నీకు మనస్సు తిను పదార్థములపై నున్నది. కావున నిది రుచిమంతమని యిది సువాసనయని యిది దుర్వా సన యని నీకుఁదెలియుచున్నది. నాకు మనస్సు భగవంతునిపై నున్నదికాని తిండిమీఁదలేదు. ఆ కారణముచే నేమి తినుచు న్నానో తినునవి యెట్టి రుచి వాసన గలవో నాకుఁ దెలియ లేదు. మనకిరువురకు భేదమింతయే. నాకు సర్వకాలసర్వావస్థల మనస్సు భగవంతునిపై నుండుటచే నేను దిరువారాధనచేసి మేలులేదు చేయకున్న దోషములేదు. జపతపోనుష్ఠానములు స్నానసంధ్యాది నిత్యనైమిత్తిక కర్మములు మనస్సు భగవం

తునియందు నిలుచుటకై చేయు నుపాయములే కాని యితర ములు గావు. మనస్సు భగవంతునియందు నిలుకడ నిలుచు వఱకు నవి కృత్యములు. ఆవలఁ జేయ బనిలేదు అట్లైనను నేను బొత్తిగ మానితినేని మీ యట్టివారు తత్వమరయలేక మా గురువులవారే తిరువారాధన చేయుటలేదే నేనేల చేయ వలయునని మానుదురు. ఆ కారణమున భ్రష్టు లగుదురు. కావున మీరు చెడకుండుటకై మేము చేయవలసి యున్నది. సర్వకాల సర్వావస్థల నీ మనస్సు భగవంతునిపై నెప్పుడు స్థిరముగ నిలుచునో యప్పుడు నావలెనే నీవును జేయ వచ్చును. ఈ లోపల మానితివేని చెడుదువుసుమా యని హిత ముపదేశించి పంపెను.

---

౮. కామము-భక్తి-లీలాశుకుఁడు.

లీలాశుకుఁ డను బ్రాహ్మణుఁడు పూర్వవయస్సున మిగుల వేశ్యాలంపటుఁడు గుణవతి-రూపవతి-శీలవతి యగు నతనిభార్య కన్నుల వేఁడినీరు ధారలై కాఱఁ బైటచెఱఁగు నేలఁ బఱుచుకొని భర్తయొల్లని నాకుఁ దల్లీ! సీతకువలె నీవే దిక్కని యామెను గౌఁగిలించుకొని యౌవనము వనమునఁ గాచిన వెన్నెలయైపోవ రాత్రులందుఁ బరుండఁ దాను వివాహ కాలమునఁ దన భార్యకుఁ జేసిన ప్రమాణము మఱదఁగలిపి పశువులతోను వేశ్యలతోను రమించువాఁడు ప్రాజాపత్య వ్రతముఁ జరింపవలయునన్న సూక్తి మఱచి, వేశ్య స్నానొన

కుసుమమువలె వర్జనీయయను నార్యోక్తి తలంపక, కన్నవారి యెంగిళ్ళకు మూకుడైన వేశ్యాతోఱ తనపాలికి గండకత్తెర యని యెంచక, "కలకంఠకంఠి కన్నీరొలికిన సిరి యింటనుండ నొల్లదు సుమతీ" యను సుమతి వాక్యమును మతినిలుపక సదాచారము వదటఁ గలిపి, వార స్త్రీహృదయములు విష సదనములనియు వారి మాటలుమాత్రము తేనె తేటలనియు, సింగారములు కారాగారము లనియుఁ దలఁపని నీచునికంటె బాపాత్ముఁడు వ్యర్థజీవి, యిహపరలోక దూరుఁడు, అవిశ్వస నీయుడు, దురాచారుడు, మఱియెవఁడు.

చ. వినఁ డని రోయు, రంధుఁడని పోఁగరు, తుందిలుడంచు గేలిగాఁ
గొనరు, వికర్ణుఁ డంచుఁదగఁ గూయరు వామనుఁ డంచుఁ బోరు, దు
ర్మనుఁడని పాయ, రజ్ఞుఁడని మానరు, నిష్ఠురరోగపీడితుం
డనరు, కనిష్ఠుఁ డంచుఁ జెడనాడరు భోగిను లర్థవంతునిన్.

అనుట స్ఫురణకు రానీయక తమ యౌవన ధనము లను వేశ్యయనెడు మదనజ్వాలయందు హోమముచేసెడు మతి హీనునకు మంటయందుఁ జొఱఁబాఱు మిడుతకు భేదమేమి?

చ. తలపుల్ చిచ్చులు, మాటలు జ్వాలసుధా ధారల్ విభుండైన బు
ద్ధిలుతున్ మెచ్చర, యన్యులన్ వలతురే, విశ్వాసముల్ లేవు, క్రూ
రల పొత్తున్ బతిసైనఁ జంపుదు రధర్మల్ నిర్దయల్ చంచలల్
వెలయాండ్రెక్కడ? వారి లేబరము లా వేదాంత సూక్తంబులే.

యను భాగవతసూక్తి ముక్తాఫలంబున రక్తిలేనివాఁడు ముక్తియం దాసక్తి లేనివాఁడేకదా?

ఉ. చీఁకటి తప్పునం బరులచేడియలన్ రమియించి మాతృకా
లోకము మాట తీపులకు లోపడి భీత్యభిమాన లజ్జలన్
బోకఁబెట్టి ప్రాణమొకపోకకుఁ గైకొనకుండు సాహసుల్
పైకొని చేరి తన్నభమపార్శ్వములం గడుభక్తి గొల్చిరాన్.

లోకసంచారము గావించు నించు విలుకాని సేవించు క్రించులలో లీలాశుకుఁడను జేరి చింతామణియను వేశ్యచేతి లీలాశుకమై కాలము ద్రోయుచుండెను.

అతఁడు మంచు ముంచినను. వానలు దోనెలంత ధారలైనను, బిడుగులుపడుచున్నను భీమనదిని దాఁటి యావలి గొడ్డుననుండు చింతామణి యింటికిఁబోని రాత్రిలేదు. ఏకాదశులైనను శివరాత్రులైనను, బర్వములైనను, మాతాపితృశ్రాద్ధంబులైనను, జింతామణితో రమింపని రేయిలేదు. ఇట్లుండ నొక యంధకార బంధురంబైన రాత్రియందుఁ బాములు వ్రేలాడఁగట్టినట్లు ధారలు రాలుచుండెను. ఉఱుములుఱుముచుండెను. గర్భిణుల గర్భములు స్రవింప భీరువుల గుండెలు పగులఁ బిడుగులు పడుచుండెను. రణమునకై పోవు శూరునివలె, మరణమునకై పోవు పరీతకాలునివలె, కామరణమునకై యతఁడు పయనింప సమకట్టి ముసుఁగుపెట్టి చక్కఁబోయెను. అప్పటికి భీమరథి పొంగి రెండొడ్డు లొరయ భీమవేగంబునఁ బాఱుచుండెను. కన్ను కుట్టుకున్నను త్రోవ కానరాదయ్యెను. మెఱపుల మెఱుగుల దెఱపిచూపు నిరులలోఁ బోయినదే త్రోవగాఁబోయి యా నదీతీరముఁ జేరి దాఁటుట యెట్లాయని యాలోచించుచుండఁ దళుకని మెఱుఁగు మెఱయఁ

దానున్న చోటనుండి యొక్కొకటి నేదో యొకటి కనరా నదియే తెప్పకొయ్యయని తలంచి యాతుహానికాగ్రణి దానిపై నెక్కి యెల్లెట్లో నానిఘోరవ్యసనమోత్త బలమున నావలి యొడ్డుచేరి చూడఁ దానెక్కి వచ్చిన యది కుసలిగాని కొయ్య మొద్దుగాదని తెలిసికొనెను ప్రకాశంబును పాలై పోకుండుటకును, మొసలివాతఁబడక యుండుటకు భగవంతుని స్మరింపక, భగవత్కృపయని యైనఁ దలంపక కామాంధకారమున మునిఁగి యుండువానిని వెలిచీఁకటి యేమిచేయఁగలదు కావునఁ దెంపరియగు నాకాముకుఁడు దరిచేరితిని ప్రియురాలి కౌఁగిటఁ జేరితిని, ధన్యుఁడనైతిని తనయందు నాకెంత వలపుండునది నేఁడుగదా నా ప్రియురాలు కాంతామణియైన చింతామణి యెఱిఁగి నా పాలిఁ జింతామణియై యత్యంత సౌఖ్యముం గూర్చు. ప్రియురాలికై ప్రాణమియ్యలేని వాని కామమొక కామమా, మోహమొక మోహమా. వలపొక వలపా? యని యామూఢుఁడు దన్నుఁదాను శ్లాఘించుకొనుచుఁ జీఁకటిలోఁ బోయిపోయి చింతామణి భవనముఁ జేరెను. ఆహా కామమెంత బలిష్ఠమైన వ్యాధియో కాని కన్నులు కానరావు. కానవచ్చినను నొకపదార్థము మఱియొక పదార్థముగాఁ గానవచ్చును. వీనులు వినరావు మతిబలము తగ్గును. కామజ్వరబలమున నోటిరుచియుఁ జచ్చును. కులాభిమానము ఆత్మగౌరవము చెడును మాతాపితృ భార్యలు ద్వేష్యులగుదురు తనయగారమే తనకుఁ గారాగారమగును. నరకమార్గమైన లంజయిల్లు స్వర్గముగఁ దోఁచును. కామమే క్రోధమునకుఁ దల్లి.

క్రోధమువలన సమ్మోహము జనించు. సమ్మోహమువలన స్మృతిచెడును. స్మృతి చెడుటవలన బుద్ధి నాశనమగును. బుద్ధి నాశమువలన సర్వవిధముల నశించును కావున నే మను ష్యులకుఁ గామమువంటి శత్రువు లేఁడు. కామమును జయించి నవాఁడు ముల్లోకములను జయించును.

ఇట్లా కామదాసుఁడు చింతామణి సదనంబుఁ జేరి చూడఁ గవాటంబులన్నియు బంధింపఁబడి యుండెను. అప్పుడా విటుఁ డిట్లాలోచించెను. ఆహా నా ప్రియురాలెంత నిర్దయురాలో చూచితివా? నే నెట్లులైన వచ్చెదనని యెఱిఁగి యెఱిఁగి యీ తెఱవ యొక వాకిలి యైనఁ దెఱచి యుంచదయ్యె. నాచే లంచములుగొను నొక పరిచారికయైన నాకై యెదురుచూచు చుండదయ్యె. దీపమైనను గానరాదు. తలుపెంత తట్టినను మాఱుశబ్దము లేదు. ఏమిచేయుదును. అని తలపోసి మరల నిట్లు చింతించెను.

నిర్దోషురాలియందు దోషమెంచు నేనే పరమ దుష్టుఁ డను. దానియందేమి దోషము గలదు. అర్ధరాత్రము దాటెను. కన్నులు గానరాని చీఁకటి. వర్షమా బిందెలతోఁ గ్రుమ్మరించి నట్లు సంతత ధారాపాతము. గాలియా ప్రలయ ఝంఝా మారుతమువలె వీచుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో మనుష్యుఁడగు వాఁడెవ్వఁడేఱుదాఁటి చిమ్మచీఁకటిలో వచ్చునని నమ్మ వచ్చును? నన్నుఁ బదుగురిలోఁ బదునొకండవవానిఁగా నెంచెనుగాని తనయందు నాకెంత ప్రేమ యుండునది యాలో

చించినదికాదు. నేనెంత పిలిచినను దలుపు తట్టినను నీ గాలి
వానలో గాఢనిద్రయం దుండువారికెట్లు వినవచ్చును. అట్లని
యింతదూరమువచ్చి యూరకుండవచ్చునా? యని యా మేడకు
నాలుగువంకలఁ దిరిగి యొకచోఁ గిటికీనుండి వెలుతురు కాన
వచ్చుటయు నా మార్గమున లోపలికిఁ బోవ యత్నించి
యందుఁ జేతితోఁ దడవఁ ద్రాడువలె నొకటి చేతికి దొరకెను.
దానిఁ బట్టుకొని యెక్కి పై మేడకుఁబోయి దీపమువెలుతురునఁ
జూడ నది త్రాడుగాదు. పెనుఁబాము. వీఁడు తోఁక పట్టు
కొనఁగానే యక్కడనుండి పడుదునను భీతిచే నది గట్టిగ
పడగతో నినుపకమ్ములఁ బట్టుకొనెను. వీఁడు లోపల దుముకఁ
గానే తనకుఁ బ్రాణగండము తప్పెనని యది పాఱిపోయెను.
ఆ పామునుజూచి దైవకృపవలన నా ప్రియురాలికి నా భాగ్య
మునకు నా పరదేవతకు గండముతప్పెను. నేను రాకున్న
నా సతీరత్నమును నా విసపు పురు గేమి చేసియుండునో ఈ
మూఁడవ సాహసముచేతను నా వల్లభ నన్నెక్కువగఁ
బ్రేమించును.

అని సంతోషంబున నుప్పొంగుచుఁ బోయి శయ్యా
తలంబున సుఖనిద్రచేయు నా * పురమండనముపై చేయి
వైచెను. అది యులికిపడి లేచి నీరుకారు మేనితో యమ
కింకరుఁ గన్న పాపాత్మునివలె గడగడ వడఁకుచున్న యా
బ్రాహ్మణకుమారుఁ జూచి కట్టుకొన వేఱు వస్త్రమిచ్చి
కూర్చుండఁ బెట్టుకొనెను. అప్పుడా పడఁతితోఁ నిట్లనుడివెను.

* పురమండనము=వేశ్య.

ఓ ప్రియురాలా! నీవెంతటి నిర్దయురాలవు. నిర్మోహవు. వలపు లేనిదానవు. ఇట్టి కారుచీఁకటిలో గాలివానలో నా ప్రియుఁడు వచ్చునుగదా. వేచియుందమని తలఁపవైతివికదా? వాకిలియైనఁ దీసి యుంచవైతివిగదా. వాకిట దీపమైనఁ బెట్టవైతివిగదా. నేను ప్రక్కన లేకున్న నీ కెట్లు నిద్దురవచ్చెను? కన్నులెట్లు మూఁతవడెను. నీకై నే నెంతసాహసముచేసి వచ్చితినో యెఱుఁగవైతివిగదా?

చిమ్మచీఁకటి – గాలివాన – ఒడ్డరని పాఱు నదీప్రవాహము– మొసలితెప్ప–సర్పరజ్జువు నని తన పడిన ప్రయాసము– చేసిన సాహసము లన్నియుఁ జెప్పి నా పుణ్యోదయమెట్టిదో నీ ప్రాణము రక్షింపఁ గలిగితిని. నిన్నుఁ గన్నారఁ జూడగలిగితిని. చిలుకపలుకులవంటి నీ ముద్దుపలుకులు వినఁగలిగితిని నిన్నుఁ గౌఁగిలింపఁ గలితిని. ఈ రేయి వ్యర్థముపోకుండఁ జేయుటచే భగవంతునకు నాయందుఁ బరిపూర్ణానురాగము గలదని యెఱింగితినని న్యాయ్యనిష్ఠురములాడెను.

అప్పుడు గుణవతియు సుమతియు సత్స్వాంతయు నగు నకాంత యా బ్రాహ్మణునితో నిట్లనియె.

బ్రాహ్మణోత్తమా! నాయందలి నీ ప్రీతి యద్వితీయము. సందేహము లేదు. నా ప్రాణ సంరక్షణముఁ గావించినవాఁ డగుట నేను నీ పట్ల సర్వదా కృతజ్ఞురాలనై యుండుదానను. కాళరాత్రివంటి యిట్టి రాత్రి మనుజుఁ డెవ్వడు వచ్చెడును? నీ వెట్లు రాగలవని తలంచుటఁజేసి నేను గాచి

యుండమి నా తప్పే. నమస్కరించెద క్షమింపుము. నేను సామాన్యనగుట ధనముగల యొకని సొత్తు నగుదునుగాని నే నొక్కని సొత్తుమాత్ర మెన్నఁడునుగాను. నేను వెలియాలి నగుట తలఁపవా? నేను గృహిణినా? నా మెడను మంగళ సూత్ర మెవ్వఁడైన నీవు నా సొత్తని కట్టెనా? అగ్నిసాక్షిక ముగ ధర్మార్థకామముల నిన్ను నతిక్రమింపనని యే మగవాఁ డైన నా విషయమునఁ బ్రమాణము చేసెనా? అట్టి నీవే బ్రాహ్మణుఁడవయ్యు శూద్రనగు నాతో రమింపవచ్చితివికదా? అయ్యా విప్రోత్తమా? నీపై జాలిపుట్టి చెప్పుచున్నదానను. అన్యథా తలఁపకుము. నామాటలు చెవియొగ్గి వినుము. తత్త్వము కనుము ఇంత ప్రాణగొడ్డమైన కార్యములు చేసి వచ్చితివికదా. దేనికై వచ్చితివి? నీకై యని యందువా? నాయందుండు దేనిపై మోహముపడి వచ్చితివి? నా ముక్కు మీఁద మోహమా? ముఖముమీఁద మోహమా? నా చేతులపై మోహమా? నా కాళ్ళపై మోహమా? నా చర్మముపై మోహమా? కాదుగదా. నా మూత్రపాత్రముగదా నిన్నింత ప్రాణాంతక కార్యము చేయఁ బ్రేరించినది? అది నీ కియ్యఁగలది యేమాత్ర సుఖము? ఆ సుఖము క్షణభంగురమేకదా? శాశ్వతము కాదుకదా? ఇంతకు నది సుఖమా? గజ్జి లేచినవాఁడు దురదకై గీఱుకొను సుఖమునకు దీనికిఁ దారతమ్య మెంతో చెప్పెదవా? మోహకారణమున దానిని నీవు సుఖమని భ్రమించెదవుకాని వాస్తవముగ సుఖము గలదా యని సంగమవేళ నాలోచించిచూడుము. గుట్టురట్టగును. ప్రత్యక్ష

ముగఁ జూచిన సర్వాసహ్యమై, పాపకార్యములకు ప్రేరకమై యుండుటచేఁ గదా స్త్రీలు దానిని గుడ్డల మడఁతల గప్పి పెట్టుట అట్లు గాకున్నఁ గన్నులు లోనగు వానివలె నేల బహిరంగపరుపరాదు? గుడ్డవిడిచిన మానముపోవునన నేమి యర్థము. సర్వాసహ్యమైన దానియున్నరూపు దెలిసినయెడ దానిపై గౌరవము తగ్గును. రహస్యము వెలువడునని యేకదా? ఆవల దాని నెవఁడాసించును? పురుషులు దాని నాశింపరేని స్త్రీలగతి యేమి? కావుననే యీ దాపరికము. అటుగాక దాని యందు గుణము సుఖము గలవనియే యంగీకరింతునుగాని యట్టిది నీ భార్యయందు లేదా. దానికి దీనికి నేమైన భేదము గలదా? ఇది యిచ్చు సుఖ మది యియ్యఁజాలదా? ఇంత సాహసముచేసి యిన్ని గండములు తప్పించుకొని వచ్చితివిగదా. నడుమఁ బ్రాణాపాయమై యుండినఁ దొలుత నీ గతియేమి? ప్రాణాంతకాలమున దేనిని స్మరింతురో యా జన్మమే వచ్చునని ప్రమాణము కలదుగదా. మనస్సంతయు దీనిపైనుంచి ప్రాణమువిడుచు నీవు మఱుజన్మంబునఁ దీనియందుఁ గ్రిమి యయియేకదా పుట్టుదువు? రామరామ! మనుష్యునకు నందు బ్రాహ్మణునకు నింతకంటె నికృష్టదశ వేఱొండుండునా? పాపము చేసినవాఁడవు నీ వనుభవించు టటుండనిమ్ము. నీచే భరింపఁ బడవలసిన దగుటచే భార్యయై ధర్మార్థకామముల నన్ను విడువనని నీవు చేసిన ప్రమాణమునమ్మి, నీ కర్థాంగ లక్ష్మియై, నీ సుఖదుఃఖములను సమానముగఁ బంచుకొని, నీ సుఖమే తన సుఖముగను, నీ దుఃఖమే తన దుఃఖముగను

నెంచుచు, నీ శ్రాద్ధ్వలోక సుఖములఁ గలిగించు పుత్రులఁ గనవలసినదై యుండు నీ భార్యగతియేమి? నీ భార్య సమస్త సుఖములు నీతో సరిగదా. నీకై క్రౌంచునది నీ భార్యయేగదా. నీ యనంతరము నీ భార్య పరులయింట దాసికదా? ఎంతటి యల్పసుఖమైన నాశించు నదృష్ట మామెకు లేదుగదా? తుదకు రెండుపూటలఁ గడుపునిండఁ గుడుపును లేదుగదా. శుభముసకు బూర్వ మామె యెదురుగ వచ్చిన శుభ శకున మని సంతోషించువా రావల నపశకునమని యీసడింతురు గదా. నిన్ను నమ్మి నీ భార్య యైనందున కిట్టి యధమస్థితి నీ వనాలోచితముగ దుర్వ్యాపారముచేఁ గలిగింపవచ్చునా? అది పాపకార్యము కాదా. నా కేమి? నీవు పోయిన నీయట్టివారు నూర్వురు వత్తురు. వేఁకటినిలిచిన యౌవనము చెడునని మేము చేయు భ్రూణహత్యలలో నీకును భాగము కలదుకదా. మా సంసర్గమున సంతానము గాంచితివేని నీవు శూద్రుఁడవే కదా. అట్టినీకు నీ భార్యయందు సంతానము గలిగిన యెడల వారు ఛండాలురేకదా యగుదురు. నీకై నీయింట నీభార్య గార్చు కన్నీటిబొట్టు లనుకొనకుము. నరకమున నిన్నుఁగాల్చు నగ్నికణము లనుకొనుము. అటుగాక నాకై నీవు ప్రాణ మిచ్చిన నీకేమి పేరా ప్రతిష్ఠయా? బ్రతికినన్ని దినాలు బ్రతికి బోగముదాని వంచనఁ జచ్చెనన్న సామెతయే కదా నిజ మగును. పక్షికై దేహమిచ్చిన శిబివగుదువా? సీతకై ప్రాణ మిచ్చిన జటాయువగుదువా? ఇంద్రునకు దేహము క్రోసి

యిచ్చిన కర్ణుఁడవగుదువా? పాపమునకై ప్రాణమియ్యఁబూనిన జీమూతవాహనుఁడ వగుదువా? దేవతలకై చచ్చిన దధీచి వగుదువా?

అయ్యా! నీవిషయమున నామనస్సు మిగులఁ బరితాప పడుచున్నది. కావున హిత ముపదేశించెదను. నీవు శాస్త్రము లన్నిటిని జదివితివి. వేదముల వల్లించితివి. మంచివంశమునఁ బుట్టితివి. ఆలోచించి చూడుము. నీవీమోక్షమున మోక్షము లేదు. నీయం దొక యమూల్య వస్తువుగలదు. అది ప్రేమ అందు నీయందుండునది యనన్యప్రేమ. అనన్యప్రేమయే భక్తి. అనన్య ప్రేమవలననే ముక్తి అయినను నీ యనన్యప్రేమ భగ వంతునియం దుంచవలయును. ఈప్రేమ ప్రాకృతపదార్థములం దుంచితివేని ప్రకృతి మండలమందే సంసార శృంఖలా బద్ధుం డవై యల్లాడుచుందువు. అప్రాకృతవస్తువునం దుంచితివేని ప్రకృతి కతీతుఁడైన భగవంతుని సన్నిధానముఁ గాంతువు. నీయందు నాకుఁ బ్రేమ జనించుటకు నీ సౌందర్యము కారణ మందువా? అటయిన నాకీ సౌందర్య మెందుండి వచ్చెను? లోకములోని సౌందర్యమునంతయు మూటకట్టి యొకచోట నుంచినను భగవంతుని సౌందర్యమున నొక న్యర్బుదాంశమైన నగునా. ఆయన సౌందర్య లేశచ్ఛాయగల నేనే సుందరి నయినచో పుంసాం మోహనరూపాయ యన్నట్లు మహా యోగీశ్వరుఁడు స్థాణువునైన శివుని సాక్షాన్మన్మథ మన్మథుఁడు, మోహింపజేసిన సౌందర్యము గలవాఁడు జితేంద్రియులైన మహామునులును కౌగిలింపఁ గోరిక కలిగించువాఁడునైన

నారాయణుఁ డెంత సుందరుఁడై యుండవలయును ? ఆయన ప్రేమైక సాధ్యుఁడు. అట్టిప్రేమ నీసొత్తై యుండ నీవు కోరినచోఁ బ్రయత్నించినచో నీ కాయన తన దివ్యమంగళ విగ్రహమును గనిపింపఁ జేయకుండునా ? పైవన్నియ పూసిన పేఁడబొమ్మకు నాకు భేదమేమి ? పైవన్నియ మాత్రమేకాని లోపల నేమున్నది ? మలము-మూత్రము-ఎముకలు-మాంసము నెత్తురు-క్రొవ్వు-ఇవియేకదా వీనిని వేఱు వేఱుఁ జూడుము. సుందరములా? ఇట్టి మలభాండముపైఁ బ్రీతినుంచిన నగు లాభమేమి? కాముఁడు రాముఁడు నొకచో నుండరు. ఆ కామమైనను ధర్మవిరుద్ధమైన యెడల నంత కీడు లేకుండునేమో కాని ధర్మవిరుద్ధ చరిత్రలమగు మా యందుంచినఁ గీడుకాక మఱి యేమి యగుఁడును. లంజ శబ్దమునకు నర్థమేమో యాలోచింపుము. ఎట్టి కర్మ చండాలునకైనఁ గాసునకై మానమమ్మి మా బ్రదుకోక బ్రతుకా ? మావలన నెందఱారోగ్యహీనులై శవప్రాయులై, నిర్ధనులై, సుఖదూరులై యల్లాడుచుందురో యెఱుఁగవా? ఎన్ని కుటుంబములు మావలన నాశము లయ్యెనో లెక్కింపఁ గలవా ? మావలన దుఃఖ మనుభవించు కులసతుల కన్నీళ్ళు కొలిచిన నేడు-కాదుకాదు పదునాలుగు-మహాసముద్రము లగునేమో. దంధనమగు ధనమునకై మేము చేయని పాపకార్య మేదిగలదు? మందులు పెట్టుదుము-చంపింతుము-ఇఁక దక్కిన కార్యముల లెక్కయేల ?

పతివ్రతల పాతివ్రత్యము రక్షించుటకై మాకీ వృత్తి పూర్వులు నియమించిరి. నీచజాతి స్త్రీలమగుట మానమునందు

మాకు లక్ష్యము లేదు. కామము దుర్నివార్యము. భార్యలఁ గోలుపోయి మరల వివాహము చేసికొన సాధ్యపడని విధురులును, రోగులు-నంధులు-లోనగువారు వివాహ యోగ్యులు కాకున్నను గామము నణఁప శక్తిగలవారగుదురా? అందు ధనమున్నచో వారు కామము నణఁతురా? కామము దుర్నివార్యముకదా. అట్టివారికిఁ గామముదీర్చు మాయట్టి స్త్రీలు లేకున్న సంసారములుచేయు కులసతులను, విధవలను, బుట్టినింట దీర్ఘకాలముండు నాఁడుపడుచులను, రోగుల భార్యలను, దరిద్రుల దారలను, కురూపుల పెండ్లాలను, స్వతంత్రలను మఱియు నిట్టివారిని ధనాశచూపి చెఱుతురు. అట్టివారిపై వారికి మనస్సులు పోకుండుటకై యేవేవో సొగసులు చేసికొని తిరుగు చుందుము. మేము ధనదాసికలము వారు కామదాసులు ఈవిధముగఁ గులాంగనలు మాచే రక్షింపఁబడు చున్నారు. ఇంటికి మలమూత్రవిసర్జనమునకై దూరము పోలేని వారికి దొడ్డి యెట్టిదో జనసంఘమునకు మేమట్టివారము. అట్టి దొడ్డి లేకున్న నిల్లంతయుఁ బీతిరి దొడ్డియగునట్లు మేము లేకున్న కులస్త్రీలందఱుఁ గులటలే యగుదురు. కాముకులు తత్కాల కండూతి నివారణార్థమై మమ్మాశ్రయింతురుగాని నిజమైన వలపు వారికిని లేదు. మాకును లేదు. నీ వట్టి వాఁడవు గావు. కావున నీవు చెడనొల్లక హిత ముపదేశించెదను. భర్తలయం దుండవలసిన యనన్య ప్రేమ భయ లజ్జాభిమాన హీనతయుఁ జిత్తైకాగ్రత్వము – మైత్రి-కరుణ -ధృతి లోనైన గుణములు నీయందును గలవు. ప్రేమగుణమును నాయందు

నుండి తీసి భగవంతుని యందుంచితివా నీవు పరమభక్తుఁడవై వెలసెదవు. మధురభావము కృష్ణునందుఁగలదు నీ చిత్తవృత్తికిఁ దగినమూర్తి శ్రీకృష్ణుఁడే. ఇన్ని సంవత్సరములు వ్యర్థపఱచితివి. చాలును-దేహము శాశ్వతముగాదు. సంసారముఁ దరించు మార్గము వెదకుము.

చ. ధృతిగొని రోగముల్ జరయు దేహము నొంపక ముందె, యింద్రియ
ప్రతిహతి లేకముందె, తన ప్రాణవిరామము రాకముందె, పం
డితజనుఁ డాచరింపదగు తీవిఁ బ్రయత్నము ముక్తికిన్ మహో
ద్ధతశిఖి నిల్లుకాలుతఱిఁ దాలిమి నూతులు ద్రవ్వవచ్చునే.

ఉ. ఆయువువీచి చంచలము, యౌవనమల్ప దినోచితంబు, పు
ష్పాయుధకేళి జన్య సుఖ మస్థిర, మర్థము వాంఛవోలె సా
పాయము, భోగముల్ మెఱపు లట్ల భ్రమించి భవాబ్ధిలంఘనో
పాయము బ్రహ్మచింతనముఁ బాయక సేయుదు సజ్జనోత్తముల్.

చ. కడు వెఱపించుచున్ ముదిమిగద్దఱి బెబ్బులి మాడ్కి నున్న, దె
క్కుడు పగదాయలంబలెఁ దెగుళ్ళు శరీరము నొంచుచున్న దె
ప్పుడుఁ జను భిన్నకుంభ జలముంబలె నాయువు లిట్టులయ్యుఁ దా
రుడుగక మానవుల్ దురిత మోలి నొనర్చుచునున్న వారహో.

అనుభర్తృహరి వాక్యములు స్మరణీయములుగావా? నీతివాక్య స్మరణము లటుండనిచ్చి మనకుఁ బ్రత్యక్ష దర్శనమైన దాని నాలోచింతము. మనము భోగములని తలంచు నీచీఁకటి పరువు లెన్ని దినములు? యౌవనము శాశ్వతమా? ఇదిగో మామిడి పండ్ల కాలమువచ్చెను. ఇదిగో మల్లెపూల కాలమువచ్చెను. ఇదిగో వెన్నెల రాత్రులు వచ్చెనని సంతోషింతుమే కాని

యొకసారి వచ్చినది మఱియొకసారి వచ్చులోపల నెంత కాలము పోయెనో యాలోచింపవలదా ప్రతి సంవత్సరము మూఢులు జన్మదివసమని పుట్టినదినమని పండుగలు చేయుదురు. అంతియకాని యొక సంవత్సర మాయువు వ్యర్థముగఁ బోయెనని యాలోచింపరుగదా. నిజముగా నది బుద్ధిమంతునకు దుఃఖదినము. ఒక్క సంవత్సరకాలము వ్యర్థము పోయెఁగదా. భూమిమీఁదఁ బుట్టి మనమేమి పురుషార్థము సాధించినట్టని విచారపడవలసిన దినము. అదిగో సూర్యుఁడు పుట్టెను. అదిగో సూర్యుఁడ స్తమించెను. అని లోకులు సంతోషముతోఁ జూతురేకాని తమ యాయువులో నింతకాలము పోయెనేయని తలఁపరు. సూర్యుఁ డెన్నియో లక్షల యోజనము లొక్క నిమిషమున నేగునఁట అట్లనిన నేమియర్థము. అంతవేగముగ మన యాయువు పోవుచున్న దనియేకదా.

యౌవనము శాశ్వతమా? బాల్యముపోయి యౌవనము వచ్చినట్లే యౌవనముపోయి వార్ధకమువచ్చుట సత్యమేకదా. తలనరసి దంతములురాలి, దేహము ముడుతలుపడి. కనుల పొరలు గప్పి, కంఠమునఁ గఫము ప్రబలి, దగ్గు-వగర్పు పుట్టి కేలనూఁతకోల కొని, యడుగులో నడుగు పెట్టుచుఁ గడుపారఁ దిని కన్నార నిద్రించు కాలము పోవఁ జావున కేకారు వారిని నెందఱఁ జూడము. వారిని జూచి నేర్చుకొనవలసిన దేదియు లేదా? ఇంతకు నంతకాలము వచ్చువఱకు జీవింతుమని యేమినమ్మకము. కానరాని యా లోకమునకుఁ బోవుటే

నిజమైనచో దారి బత్తెమైన మనమేమి కట్టుకొన్నట్టు? మన బత్తెము మనకొంగున లేకున్నఁ బరలోకమున మన కెవరిత్తురు?

ఎప్పుడో యేమోవచ్చునని యిప్పుడే భయపడి సుఖము మానుమనెదవా యందువేని యేదిసుఖము? అది నిజముగా సుఖమా? మన యారోపితమా? లేక భ్రమయా యాలోచింపుము. రతివేళఁ గ్రీడించునప్పుడు నిజముగా దీనియందు సుఖముకలదా? ఇది సుఖమా? ఎట్టిసుఖము? రొంపిగజ్జి గలవాఁడు వేఁడినీళ్లు పోసికొనుచు వాఁడి గోళ్ళతో గీయు నప్పటిసుఖమునకు దీనికిఁ దారతమ్య మేమాత్రమో విమర్శింపుము.

చ. స్తనములు మాంసపిండములు చక్కనిబంగరు కుండలంచు నా
ననము కఫాలయంబు తుహిన ద్యుతితుల్య మటంచు మూత్ర భా
జన జఘనస్థలంబు కరిచారు శిరస్సమమంచు, గామినీ
జనమలినాంగముల్ సుకవి చాతురి వర్ణనకెక్కె నిమ్మహిన్.

మ. మలభూయిష్ఠపుఁదోలు బొమ్మయగు కొమ్మంజూచి విద్వాంసుఁడుం
బులినశ్రోణి, మనోహర స్తని, నవాంభోజాస్య, నీలోత్పలా
క్షి, లతాతన్వి, యటంచుమత్తుఁడగు వర్ణించున్ రమించున్ భళీ
భళియంచున్ వినుతించు మోహవికృతుల్ భావింపఁగాఁ జిత్రముల్.

చ. అల నెల కామినీ వదనమై జనియింపఁగలేదు కల్వలున్
నెలఁతకుఁగన్నులై యునికినిక్కముగాదు కడానిచే నొడల్
వలనుగఁ జేయలేదు కవివంచిత మానసుఁడై వివేకియున్
మలమలినాంగనా తను సమాశ్రయుఁడై విహరించు మందతన్.

అయ్యా యీభర్తృహరి సూక్తులు సత్యములుగావా? ఇవి నీకుఁ బ్రమాణములుగావా? ఇవి నీయం దెంతవఱ కన్వయించునో చూచుకొనుము. తాఁజెడ్డ క్రోఁతి వనమెల్లఁ జెఱిచినట్లు దుష్కవి తాను జెడుటయేకాక యసత్యములాడి యితరులను జెఱుచుచున్నాఁడు. నా కహితమైనను నీహితముఁగోరు దాననగుటచేత వేశ్యను గావున సిగ్గువిడిచి నీకు హితముపదేశించెదను వీనులు విచ్చివినుము-కన్నులు దెఱచి చూడుము. మనస్సు విచ్చి యాలోచింపుము. నిజముగా బొమ్మలు మాంసపిండములో బంగరుకుండలో పరీక్షింపుము. ఒక కవి స్త్రీల కుచములు కుండలనఁగా వేఱొకఁడు గుండుల నెను, మఱియొకఁడు కొండలనెను. ఇంతకంటెను భ్రాంతచిత్తులు వేఱొకరుందురా? ఇట్టి భ్రాంతచిత్తులవాక్యములు నమ్మి కామమత్తులగు వారెంతటి యున్మత్తులోకదా.-ఇట్టివి తమకును రెండండములు కలవుకదా వానినేల గుండులని- కుండలని- కొండలని వర్ణించుకొని యానందింపరాదు. వారు మాయంగనల వర్ణించినట్లు మేము వారి యంగములను రోఁకండ్లని- కాఁడిమ్రాఁకులని-ధ్వజస్తంభములని తాటిచెట్లని వర్ణించిన వారెంత యానందింతురో ఏస్త్రీ వీరిని మోహించునో. వీని యందు మనస్సుంచుటచేఁ గవియుఁ జెడుచున్నాఁడు అట్టి దుష్కావ్యములఁ జదువు వారును గామావిష్టులగుచున్నారు. కావుననే కదా కావ్యాలాపములు వర్జింపవలయునని వేదములు శాసించెడిని. నీవు విద్వాంసుఁడవు-కవివి. నీవు చదువని పురాణేతిహాస శాస్త్రములు లేవు కామముచే నంధుఁడవగుటచే

సర్వశాస్త్ర విపశ్చిత్త్వం శ్రమ ఏవహి కేవల మ్మనుటకు గుఱి వైతివి. అయ్యా యొకటిచెప్పెదవినుము. కామము ప్రేమము నను వానియందు వస్తుభేదము లేదు- విషయములందలి ప్రేమము కామమనిపించుకొనును- భగవంతుని యందలి ప్రేమము భక్తియనిపించుకొనును. మొదటిది యధోలోకముల పాలుసేయును. రెండవది మోక్షసాధన మగును. కామము కృష్ణునియందు సమర్పించి కదా గోపికలు ముక్తికిఁ బాత్రలైరి. కావున నీవును నాయందలి ప్రేమమును శ్రీకృష్ణునియందుంచితి వేని యీజన్మాంతమందే ముక్తికన్యను వివాహమాడి సుఖింపఁగలవు. ఇంతయేల?

మ. మనసింపొందఁగ ధీరులార! కరుణామైత్రీ మనీషా క్షమా
వనితాసంగమ మాచరింపుఁ డెపుడున్ భామా సుఖంబస్థిరం
బని వర్జింపుఁడు, హారరమ్య కుచముల్ ప్రాంచన్మణీమేఖలా
స్వనితాలంబినితంబముల్ నరకబాధ ల్మాన్పి రక్షించునే.

చ. విడువక పుట్టు గ్రుడ్డికిని వృద్ధశరీరికిఁ గుష్ఠరోగికిన్
జడునకు జాతిహీనునకుఁ జారునిజాంగము లొక్కరూకకై
కడువడి నిచ్చువారి గుణకల్పలతల్ విదళించుకత్తులన్
బడుపుఁ బడంతులన్ దనదు భావముఁ జేర్చునె యెవ్వఁడేనియున్.

కం. జార భట చోర చేటక,
చారనట ప్రభృతి నీచ జననిష్ఠీవా
ధార ♦ శరావము వార
స్త్రీ రమ్యాధరము సంస్పృశింతురె కులజుల్.

♦ శరావము= మూకుడు.

ఈ పద్యములను నీకుఁ గానుకగా సమర్పించితి. ఇఁక నీ యిష్టమైన మార్గమున వర్తింపుము.

అని విరమించిన నయ్యాచమంబోఁడి వాక్యంబులాలించి యా వివేకి జనసత్తముండు తనలోఁ గొంత తడవు చింతించి చింతించి తటాలున లేచి యా చింతామణికిఁ బ్రదక్షిణ మాచరించి యీగడియనుండి నీవు నాకు జ్ఞానదాత్రివగుట యాచార్యవు తల్లివి అని సాష్టాంగ నమస్కారంబు గావించి లేచి నేలపైఁ గూర్చుండి తన పూర్వవృత్తాంతంతయు స్మరించి స్మరించి నిక్కపు నిర్వేదంబు జనింప దుఃఖించి దుఃఖించి గడచినదానికి శోకించి ఫలము లేదని విరమించి భావికర్తవ్యం బాలోచించి యత్యంత కృష్ణభక్తుండై కృష్ణకర్ణామృతంబును రచించి యందుఁ దనకు హితం బుపదేశించిన చింతామణిని స్మరించి సర్వముఁ ద్యజించి దేహాంతంబున ముక్తిం గైకొనియె.

శ్రీ రామార్పణమస్తు.

